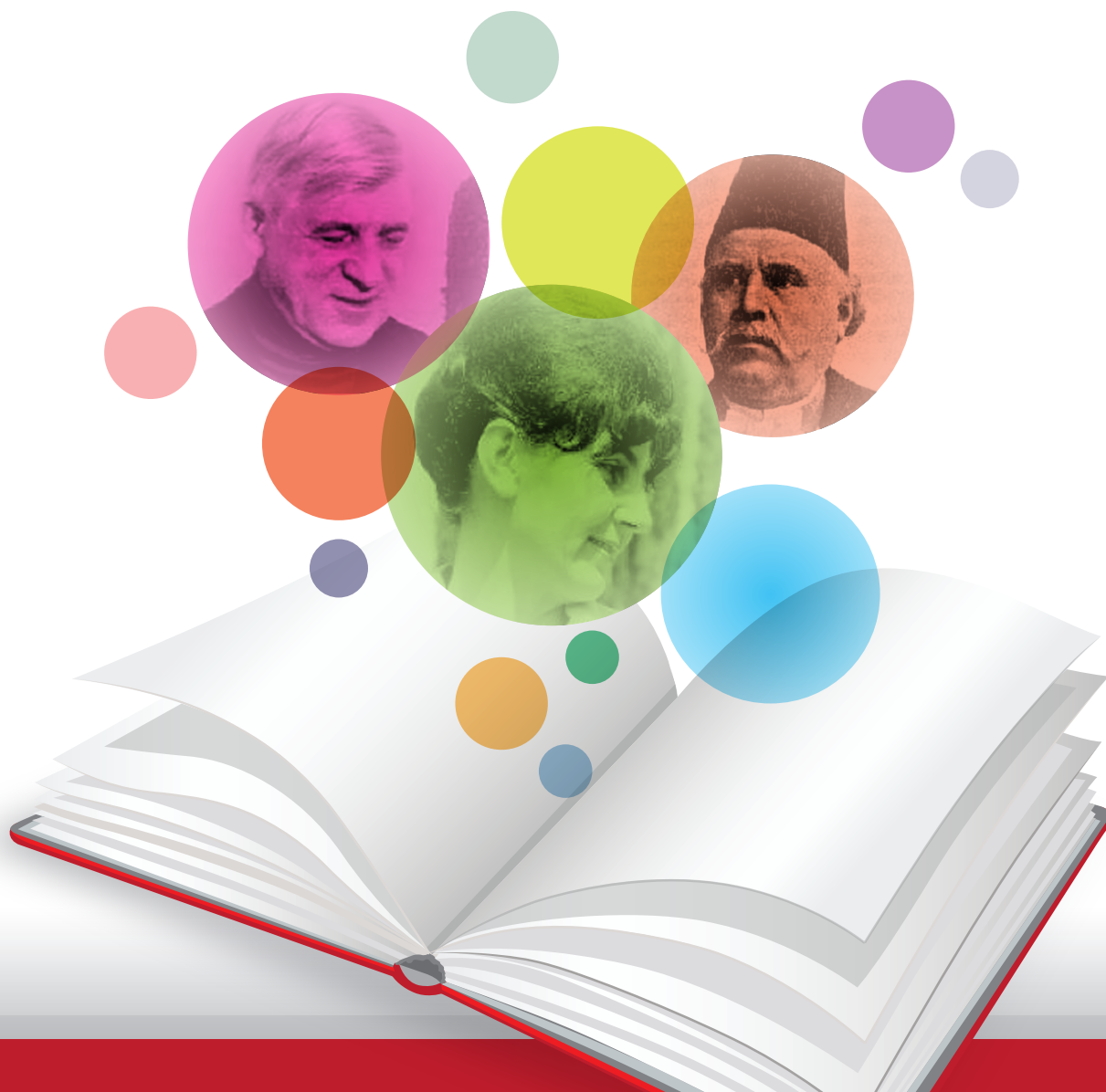

PRIRUČNIK ZA UČITELJE

Opći standardi postignuća za maternji jezik za kraj
prvog ciklusa osnovnog obrazovanja i odgoja
za predmet

BOSANSKI JEZIK

Republika Srbija

Zavod za vrednovanje kvaliteta
obrazovanja i odgoja

**Opći standardi postignuća za maternji jezik za kraj
prvog ciklusa osnovnog obrazovanja i odgoja
za predmet Bosanski jezik**

PRIRUČNIK ZA UČITELJE

Beograd, 2020

Opći standardi postignuća za kraj prvog ciklusa obrazovanja i odgoja za predmet bosanski
jezik
Priručnik za nastavnike

Izdavač

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja

Za izdavača

Dr Branislav Randelović

Autori: Sanela Međedović i Adela Melajac

Lektor: Dino Lotinac

Dizajn: Miroslav Jovanović

Materijal dostupan na URL adresi:

www.ceo.edu.rs

ISBN 978-86-80742-48-9

Sadržaj

1. Opći standardi postignuća	3
1.1 O pojmu obrazovnih standarda	3
1.2 Proces izrade standarda	3
1.3 Odnos standarda i nastavnog programa/kurikulum	5
2. Opće i međupredmetne kompetencije za kraj osnovnog obrazovanja	6
2.1 Odnos pojedinačnih predmeta i općih i međupredmetnih kompetencija	6
3. O obrazovnim standardima postignuća za za predmet bosanski jezik	16
3.1 Opći standardi postignuća za kraj prvog ciklusa obrazovanja i odgoja za predmet Bosanski jezik	18
3.2 Primjeri zadataka u oblasti Jezik	21
3.3 Primjeri zadataka u oblasti Književnost	35
3.4 Primjeri zadataka u oblasti Jezička kultura	43
Literatura	50

1. OPĆI STANDARDI POSTIGNUĆA

1.1 O pojmu obrazovnih standarda

O pojmu obrazovnih standarda U našem obrazovnom sistemu je, prema odredbama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (2009), predviđeno definiranje nekoliko grupa standarda, među kojima su i standardi postignuća učenika, odnosno polaznika. Pošto su već u primjeni opći standardi postignuća za kraj drugog ciklusa osnovnog obrazovanja i kraj srednjeg obrazovanja, usvajanjem standarda koji se odnose na prvi ciklus obrazovanja i vaspitanja zaokružen je proces standardizacije znanja, vještina i kompetencija koje učenici trebaju razviti u douniverzitetskom obrazovanju.

1.2 Proces izrade standarda

Standarde su razvijale posebne radne grupe. Članovi radnih grupa su odabrani tako da uključuju nastavnike, univerzitetske profesore za određene predmete i profesionalce iz Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i odgoja i Zavoda za unapređivanje obrazovanja i odgoja.

Standardi za prvi ciklus obrazovanja i vaspitanja zasnovani su na kompetencijama koje učenicima trebaju omogućiti da uspješno odgovore na različite životne izazove u raznim životnim situacijama (obrazovnim, društvenim, kulturnim, interpersonalnim, praktičnim, itd). Da bi bili kompetentni odgovoriti uspješno na takve izazove, učenici trebaju steći i koristiti različite vidove znanja, vještina i stavova, tj. trebaju razviti kompetencije zasnovane na znanju. Standardi stoga trebaju opisati šta učenici znaju i mogu da urade na različitim nivoima razvoja kompetencija, tj. prema standardima se mjeri nivo određene kompetencije koji je postignut na kraju srednjeg obrazovanja.

Tri standarda (nivoa postignuća) definirana su za svaku kompetenciju – osnovni, srednji i napredni. Svaki standard (nivo) definira znanje, vještine i stavove koje učenici trebaju posjedovati, kao i s kojim se izazovima mogu nositi kako bi ispunili taj standard (nivo). Tri standarda (nivoa) su kumulativna i ugrađena jedan u drugi tako da učenici na naprednom nivou ispunjavaju zahtjeve sva tri nivoa.

Osnovni nivo standarda definira nivo postignuća u određenim kompetencijama (znanje, vještine i stavovi) koje učenik treba posjedovati kako bi aktivno i produktivno učestvovao u različitim oblastima života (društvenom, privrednom, obrazovnom, porodičnom, ličnom, itd).

Srednji nivo standarda definira nivo postignuća u određenim kompetencijama (znanje, vještine i stavovi) koje učenik treba da posjeduje kako bi mogao uspješno da nastavi sa fakultetskim obrazovanjem u različitim oblastima.

Napredni nivo standarda definira nivo postignuća u određenim kompetencijama (znanje, vještine i stavovi) koje učenik treba da posjeduje kako bi mogao uspješno da nastavi sa fakultetskim obrazovanjem u oblasti za koju te kompetencije predstavljaju naročito važan uvjet.

Okvir 1. Ključni termini – struktura standard

Standardi kompetencija opisno definiraju na koje posebne izazove postepene složenosti učenici mogu da odgovore na određenom nivou kompetencije (osnovne, srednje i napredne).

Opće i međupredmetne kompetencije predstavljaju narativni opis onih kompetencija koje se zasnivaju na integriranju različitih znanja i vještina koji se razvijaju u okviru različitih predmeta i na osnovu nastavnog programa.

Opća predmetna kompetencija predstavlja narativni opis šta učenici znaju i mogu da urade na osnovu obrazovanja koje stiču u okviru pojedinačnog predmeta. Opća predmetna kompetencija opisuje krajnju svrhu učenja datog predmeta.

Specifične predmetne kompetencije predstavljaju narativni opis specifičnih sposobnosti učenika koje mu omogućavaju da razvije opću predmetnu kompetenciju.

Standardi služe za procjenu postignuća učenika u razvoju određenih kompetencija. Standardi definiraju očekivanja u vezi sa postignućem učenika na različitim nivoima razvoja kompetencije. Standardi također služe kao kriteriji za procjenu. Definišu se kao a) „iskazi standarda“ i b) „standardi kompetencija“ (vidjeti definicije dalje u tekstu).

Primjeri:

- Učenik koji ispunjava samo osnovni standard prepoznaje književne rodove na osnovu formalnih odlika poezije, proze i drame;
- Učenik koji ispunjava napredni nivo razlikuje lirsku od epske pjesme;

Iskazi standarda definiraju konkretna znanja, vještine ili stavove koje učenici treba da steknu u određenoj oblasti nastave (domenu), na određenom nivou standarda.

Primjeri:

- Učenik formuliše rečenice u sva tri oblika upravnog govora i pravilno koristi interpunkcijske znake pri pisanju upravnoga i neupravnog govora.
- Učenik određuje osnovna obilježja lika prema izgledu, ponašanju i govoru

Ishodi definiraju očekivane rezultate učenja, oni su ono što se ostvaruje u toku nastavnog procesa. Ishodi se definiraju na osnovu općih i međupredmetnih kompetencija i standarda postignuća za svaku godinu učenja.

U procesu izrade standarda primijenjen je pristup u kome se smjenjuju ekspertiska i empirijska validacija.

1.3 Odnos standarda i nastavnog programa/kurikulum

Standardi su mjerni instrumenti čijom upotrebom je moguće utvrditi šta je i uolikoj mjeri razvijeno i postignuto. Zbog toga je važno da nastavnik već prilikom planiranja rada uvažava standarde u kojima su opisana kritična znanja i vještine koji nude pojedine naučne oblasti, a neophodni su učenicima ne samo u formativnom smislu, nego i da bolje razumiju svijet oko sebe, svoje ponašanje, svoju ulogu i položaj u njemu.

Ono čime nastavnik u svom radu treba prvenstveno da se rukovodi jesu općepredmetne i specifične predmetne kompetencije, koje u stvari predstavljaju odgovor na pitanje: Zašto učeniku treba taj predmet? Šta će on od onoga što je učio u okviru tog predmeta biti u stanju da uradi u svom životu, izvan obrazovne situacije, ili tokom svog daljeg obrazovanja, i to uspješno? Podsjećanja radi, kompetencije počinju da se izgrađuju tokom nastavnog procesa, ali je najbitnije da one dođu do izražaja kada učenik izađe iz nastavnog procesa. Iskazi standarda postignuća daju odgovor na pitanje: Do kog nivoa, osnovnog ili naprednog, učenik mora imati usvojena znanja, razvijene vještine i stavove da bi uspješno završio obrazovni proces u okviru formalnog obrazovanja? I na kraju, pošto svi učenici trebaju razviti opće i međupredmetne kompetencije, a svi nastavni predmeti trebaju tome doprinijeti, svaki nastavnik treba u svom predmetu prepoznati doprinos razvoju ovih kompetencija i u planiranju uvažiti tu činjenicu.

Mjerenju pomoću standarda podliježu i ishodi i kompetencije. Primjena standarda je jedan od načina da se o onome što je stvarno postignuto u obrazovnom procesu ne nagađa, već da se to izmjeri. Mjerenje zasnovano na standardima pruža obilje povratnih informacija o kvalitetu i razvojnim potrebama obrazovnog sistema, a ta zajednička slika se, na svojstven i specifičan način, gradi radom i rezultatima svake škole, svakog nastavnika i svakog učenika.

2. OPĆE I MEĐUPREDMETNE KOMPETENCIJE ZA KRAJ OSNOVNOG OBRAZOVANJA

2.1 Odnos pojedinačnih predmeta i općih i međupredmetnih kompetencija

Orijentacija obrazovnog procesa ka općim i međupredmetnim kompetencijama ne znači uvođenje novih predmeta niti dodatnih časova tematski posvećenih određenoj kompetenciji, već uključivanje općih i međupredmetnih kompetencija u raznovrsne nastavne predmete. Ovo se postiže na nekoliko načina.

Prvo, predmetni ishodi se definiraju tako da se kroz njih uspostavi veza sa općim i međupredmetnim kompetencijama. Drugim riječima, predmetna znanja i umijeća koja počivaju na tim znanjima se, osim u striktno predmetnom, definiraju i u kontekstu općih i međupredmetnih kompetencija. Ostvarivanje ovako definiranih ishoda vodi i razvoju općih i međupredmetnih kompetencija. Tako postavljenim predmetnim ishodima, koji se utvrđuju za svaku godinu/razred u kome se predmet uči, ucrtava se i putanja razvoja općih i međupredmetnih kompetencija. Pri tome je važno i što se kroz ostvarivanje jednog predmetnog ishoda može doprinosti razvoju više općih i međupredmetnih kompetencija i što razvoj jedne od njih može da podrži više predmetnih ishoda.

Drugo, razvoju općih i međupredmetnih kompetencija doprinosi i razvoj predmetnih kompetencija, jer se predmetne kompetencije teško mogu potpuno odvojiti od općih. Kako god specifične, predmetne kompetencije ne mogu valjano da se obrazlože ako ničim ne doprinose da učenici uspješnije uče i žive.

Kako se razvijaju kompetencije?

Međupredmetne kompetencije su kombinacija integrisanih znanja, vještina i stavova koji su potrebni svakoj osobi za lično ispunjenje i razvoj, društveno uključivanje i zapošljavanje - PRIPREMA ZA ŽIVOT.

Opće međupredmetne kompetencije zasnivaju se na ključnim kompetencijama, razvijaju se kroz nastavu svih predmeta, primenljive su u različitim situacijama i kontekstima pri rješavanju različitih problema i zadataka, neophodne su u svim učenicima za lično ostvarenje i razvoj, kao i uključivanje u društvene tokove i zapošljavanje i čine osnovu za cjeloživotno učenje.

Orijentacija ka općim međupredmetnim kompetencijama doprinosi dinamičnijem i angažovanijem kombinovanju znanja, vještina i stavova značajnih za različite realne kontekste koji zahtijevaju njihovu funkcionalnu primjenu. To se postiže suradnjom i koordinacijom aktivnosti više nastavnika, tj. predmeta, i inoviranjem načina rada na času.

U odnosu na predmetne kompetencije, opće i međupredmetne kompetencije predstavljaju korak više u razumijevanju gradiva i primjeni naučenog, a odgovornost za njihovo razvijanje nose svi nastavnici i školski predmeti.

Zbog toga razvijanje općih i međupredmetnih kompetencija zahtijeva zajedničko planiranje na nivou školskih timova, primjenu interaktivnih i aktivnih oblika učenja, kao i veću autonomiju škole i nastavnika u realizaciji obrazovnih ishoda. Na svakom času je moguće razvijati međupredmetne kompetencije, ukoliko se:

- učenici stavljaju u situacije koje traže istovremenu upotrebu predmetnih i međupredmetnih kompetencija;
- od učenika zahtijevaju aktivnosti istraživanja i stvaranja novih produkata;
- stvori balans između individualnih i grupnih aktivnosti, tako da se razvije lična odgovornost prema obavezama i koriste potencijali grupe;
- učenici upućuju na aktivno i konstruktivno učestvovanje u životu lokalne zajednice, podstiču da iniciraju humanitarne aktivnosti i one aktivnosti koje doprinose podizanju kvaliteta života i solidarnosti u lokalnoj zajednici.

Pitanje kompetencija u obrazovanju trenutno predstavlja jednu od najvažnijih i najživljih tema, i na globalnom i na nacionalnom nivou. Razlog za to leži u karakteristikama savremenog društva koje od pojedinaca očekuje visok nivo znanja, sposobnost rješavanja problema, smisao za saradnju i rad u timu i odgovoran odnos prema sebi, drugima i okolini. Od savremenog čoveka se traži da stručno, aktivno, odgovorno i kompetentno ispunjava profesionalne zahtjeve i rješava probleme. Savremeno obrazovanje mora pored akademskih i stručnih znanja i vještina da obezbijedi razvoj ključnih kompetencija. Jedna od definicija određuje kompetencije kao unutrašnji kapacitet pojedinca koji je potrebno iskazati da bi se izvršile složene aktivnosti. Strukturu kompetencije čine znanja, vještine, stavovi, vrijednosti i refleksije koji su prepoznati kao ključni elementi za inovativni i produktivni razvoj svakog pojedinca. Ovako shvaćene kompetencije izlaze iz okvira tradicionalnih školskih predmeta i ogledaju se u dinamičnijem i angažovanijem kombinovanju znanja, vještina i stavova relevantnih za različite obrazovne kontekste koji zahtjevaju njihovu funkcionalnu primjenu. Dakle, orijentacija obrazovnog procesa ka općim i međupredmetnim kompetencijama ne znači uvođenje novih predmeta, niti dodatnih časova posvećenih određenoj kompetenciji.

Osnovna promjena se postiže suradnjom i koordinacijom aktivnosti više nastavnika, odnosno predmeta i inoviranjem načina rada na času. Svaki čas je prilika da se radi i na ključnim kompetencijama, a to se postiže stavljanjem učenika u situacije koje traže da integrišu znanja, povezuju sadržaje iz različitih oblasti i ličnog iskustva i primjenjuju već naučeno. Koristimo učeničku radoznalost i novinu koju saradnička nastava neminovno donosi kako bi se aktivirala stječena znanja i usmjere ka razvijanju planiranih ključnih kompetencija.

Od učenika se očekuje da primjenjuju (upotrebljavaju) znanja u novim i različitim situacijama, da istražuju i otkrivaju, da kreiraju nove produkte, kao i da procjenjuju i vrednuju sopstvena postignuća i stavove, ali i postignuća i stavove drugih.

Kako pratiti i ocjenjivati kompetencije?

U ovom dokumentu opće i međupredmetne kompetencije definirane su kao obavezne, a očekivani ishodi za svaku od kompetencija određeni su samo na osnovnom, bazičnom nivou. Različiti oblici formativnog ocjenjivanja najprikladniji su način za praćenje individualnog napretka učenika i za usmjeravanje njihovog daljeg razvoja.

U ovom pitanju sadržano je još jedno, i to važnije pitanje: Zašto je potrebno da se postignuća u ovim kompetencijama, kao i napredak u njihovom razvoju, ipak, ocjenjuju?

Ovo drugo pitanje je važnije iz jednostavnog razloga što je široko poznato da učenici uče ono za šta znaju da će biti ocjenjivani i to na način na koji znaju da će biti ocjenjivani.

Otuda proizlazi da sudbina općih kompetencija jednim dijelom zavisi od toga hoće li biti podvrgnute uobičajenom školskom ocjenjivanju ili ne. S druge strane, jasno je da je priroda općih kompetencija suviše kompleksna za relativno ograničen opseg tradicionalne školske ocjene. Razvoj kompetencija je smislenije pratiti, procjenjivati i provjeravati, nego ocjenjivati na uobičajen način.

Neka pravila i postupci u procesu praćenja i procjenjivanja razvoja općih kompetencija kod učenika su:

- Razvoj kompetencija nastavnici prate zajedno sa učenicima.
- Nastavnici surađuju i zajednički procjenjuju razvoj kompetencija kod svojih učenika.
- Proces praćenja je po karakteru prije formativan nego sumativan.
- U procjenama se uzimaju u obzir raznovrsni primjeri koji ilustruju razvijenost kompetencije.
- U procjenjivanju se uzimaju u obzir i samoprocjene učenika i vršnjačke procjene, a ne samo procjene nastavnika.
- Veliki značaj se pridaje kvalitativnim, umjesto pretežno kvantitativnim podacima i pokazateljima.
- Procjena sadrži opis jakih i slabijih strana razvijenosti kompetencije i prijedloge za dalje unapređivanje, a ne samo sud o nivou razvijenosti.

U našoj obrazovnoj praksi definisano je jedanaest međupredmetnih kompetencija.

1. Kompetencija za učenje

Učenje je proces stjecanja znanja i vještina, razvijanja svijesti i stavova neophodnih za lični i profesionalni razvoj i aktivno učešće u društvenom životu. Sposobnost za cjeloživotno učenje obuhvata sve kompetencije koje se stiču obrazovanjem. Kompetencija za učenje osnova je cjeloživotnog učenja.

Učenik treba da bude osposobljen i motivisan da shvati značaj učenja; izabere odgovarajuće metode; prati sopstveni napredak tokom učenja i usmjerava učenje u skladu sa namjerama i ciljem koji ima. Učenik stječe nova znanja i vještine, primjenjujući prethodno učenje i

vanškolsko iskustvo. Razvija svijest i o stvaralačkoj prirodi učenja. Istrajan je i prevazilazi teškoće u učenju.

- Ima pozitivan i odgovoran odnos prema učenju.
- Motivisan je i osposobljen da samostalno planira, organizira, sprovodi i vrijednuje učenje; razlikuje bitno od nebitnog, izražava i obrazlaže ideje.
- Koristi različite izvore informacija i ima kritički odnos prema njima.
- Primjenjuje odgovarajuće načine učenja u skladu sa ciljevima, sadržajem, interesovanjima, uslovima i vremenom.
- Sposoban je da samostalno i u suradnji sa drugima istražuje, otkriva i povezuje nova znanja; koristi mogućnosti vanškolskog učenja; njeguje i razvija lična interesovanja.

2. Odgovorno učešće u demokratskom društvu

Učenik razumije i prihvata značaj principa pravde, slobode, solidarnosti, nacionalne, vjerske, rodne i etničke ravnopravnosti i odgovornosti – kao temelja demokratskog društva, aktivno učestvujući u životu škole (odjeljenjska zajednica, vršnjački tim, učenički parlament i sl.) i zajednica kojima pripada (npr. porodica, lokalna zajednica) u skladu sa svojim uzrastom. Poštuje i zalaže se za poštovanje dječjih i ljudskih i manjinskih prava, kao i ličnog i nacionalnog dostojanstva. Upoznaje sebe, razvija svoje društvene uloge i jača svoj identitet, lični integritet, samostalnost, samopouzdanje i pozitivan odnos prema drugima. Poštuje ravnopravnost različitih zajednica, njihovu tradiciju i kulturni identitet. Odgovoran je za izbore i odluke koje čini i ponaša se humano i s uvažavanjem prema drugima. Argumentovano zastupa stavove i mišljenja uvažavajući suprotna gledišta, kao i usvojene procedure donošenja odluka.

- Ima pozitivan stav prema poštovanju ljudskih prava i sloboda.
- Zna dječja i osnovna ljudska prava i odgovornosti, umije da prepozna njihovo kršenje i sposoban je da ih argumentovano brani.
- Ponaša se odgovorno, humano i tolerantno u društvu.
- Primjenjuje procedure demokratskog društva u odlučivanju i izboru; poštuje odluke većine i uvažava mišljenja manjine.
- Njeguje svoju nacionalnu kulturnu baštinu i aktivno učestvuje u interkulturalnom dijalogu.
- Promoviše pozitivne vrijednosti društva u različitim aktivnostima (npr. humanitarne, ekološke, kulturno-umjetničke akcije; borba protiv nasilja i diskriminacije po bilo kom osnovu (npr. vjerskom, nacionalnom, rodnom, uzrasnom, etničkom...); akcije protiv bolesti zavisnosti, zlostavljanja životinja itd.).

3. Estetička kompetencija

Učenik vlada osnovnim značenjem pojmova: kultura i estetička vrijednost. Estetičku vrijednost ne vezuje samo i isključivo za umjetnost, već i za druge sadržaje: prirodne ili biologističke (npr. neponovljivost prirode), sociološke ili ideološke (čovjekovo djelovanje na prirodu, odnosi unutar zajednice), emotivno-afektivne (kreativnost i stvaralačko mišljenje i ponašanje kako pojedinca, tako i grupe) i praktične (pojmovi, modeli, postupci, teorijske osnove igre, literarnih, likovnih, muzičkih i scenskih oblika i sl.).

- Prepoznaje estetičke elemente u različitim kontekstima kao što su: umjetničko stvaralaštvo, nacionalna i svjetska prirodna i kulturna baština, jezička kultura u umjetničkom i u neumjetničkom domenu (svakodnevni govor u privatnom i javnom životu, elektronskim i štampanim medijima, dizajnu i drugim vidovima komunikacije...), naučno mišljenje, društveni odnosi, društvo i pojave u društvu.
- Pokazuje pozitivan odnos prema sopstvenoj i kulturi drugih zajednica, upoznaje i razumije njihove vrijednosti, povezuje kulturnu i prirodnu baštinu sa historijskim i geografskim kontekstom i doprinosi očuvanju prirodnih i kulturnih dobara.
- Prepoznaje i razvija sopstvene stvaralačke sposobnosti i kreativnost u svim umjetničkim i neumjetničkim poljima svog djelovanja.
- Upotrebljava osnovne pojmove, sheme i pravila koji pripadaju teorijama umjetničkih grana koje postoje u osnovnom obrazovanju.
- Pokazuje osjetljivost za eko-kulturu i kulturu svakodnevnog življenja i ima kritički odnos prema upotrebi i zloupotrebi prirode.

4. Komunikacija

Učenik komunicira na svrsishodan i konstruktivan način u privatnom, javnom, i obrazovnom kontekstu. Prilagođava način i sredstva komunikacije karakteristikama situacije. Koristi na odgovarajući i kreativan način jezik i stil komunikacije specifičan za različite naučne, tehničke i umjetničke discipline. U komunikaciji umije da izrazi mišljenje, osjećanja i stavove i da predstavi svoje ciljeve na pozitivan, konstruktivan i argumentovan način poštujući i uvažavajući drugog. Kritički procjenjuje sadržaj i način komunikacije u različitim situacijama. Ima razvijenu svijest o značaju konstruktivne komunikacije i aktivno doprinosi njegovanju kulture dijaloga u zajednicama kojima pripada.

- Poznaje različite oblike komunikacije i njihove odlike (usmenu i pisanu, neverbalnu, telefonom, putem interneta itd.).
- Umije jasno da se izrazi usmeno i pisano, u skladu sa potrebama i karakteristikama situacije, poštujući ograničenja u pogledu dužine i namjene.
- Uvažava sagovornika reagujući na ono što govori, a ne na njegovu ličnost.

- Izražava svoje stavove, mišljenja, osjećanja, na pozitivan, konstruktivan i argumentovan način.
- Koristi na odgovarajući i kreativan način jezik i stil koji je specifičan za različite discipline; kroz komunikaciju njeguje kulturu izražavanja i čuva jezički identitet.
- Umije da sasluša izlaganje sagovornika do kraja i bez upadica.

5. Odgovoran odnos prema okolini

Učenik stiče znanja i razvija svijest o dejstvu ljudskih aktivnosti na životnu sredinu i prirodu; usvaja stavove o neophodnosti očuvanja neposredne i šire okoline i razvija sposobnosti aktivnog djelovanja radi očuvanja sredine u školi, neposrednoj okolini i porodici. Poznaje ljudske aktivnosti i način na koji one mogu da ugroze ili unaprede okolinu, živi svijet i prirodu u okruženju. Odgovoran je prema kvalitetu sopstvenog života, što obuhvata i odnos prema okolini i odnos prema zdravlju. Razumije sopstvenu odgovornost i odgovornost zajednice u izgradnji lične i zajedničke budućnosti, kao i budućnosti narednih generacija. U oblasti održivog razvoja – zna osnovne postavke održivosti, razumije principe održivog razvoja i praktikuje aktivnosti koje ga podržavaju.

- Uočava činioce i ponašanja koji narušavaju prirodu i kvalitet životne sredine u široj okolini i svakodnevnom životu; razvija svijest o položaju čovjeka u prirodi i njegovoj odgovornosti za stanje životne sredine i prirode.
- Sagledava koje aktivnosti (obrasci ponašanja), na ličnom nivou, nivou zajednice i globalnom nivou, mogu unaprijediti stanje i kvalitet životne sredine i prirode.
- Spoznaje vezu između kvaliteta životne sredine i kvaliteta svog života i razumije da se njegova dobrobit i dobrobit zajednice i društva ogleda i u kvalitetu i održivosti njegove okoline.
- Praktikuje aktivnosti koje podstiču održivost, na primjer štednja vode i energije, razvrstavanje otpada, reciklaža; povezuje značaj tih aktivnosti za svoj budući život, život zajednice, kao i život budućih generacija.
- Aktivno se uključuje u društvene akcije u školi i zajednici koje su usmjerene ka zaštiti, obnovi i unapređenju životne sredine i ka održivom razvoju.
- Procijenjuje i vrednuje uticaj svojih navika u potrošnji resursa i odlaganju otpada, i određuje kakav uticaj one imaju na životnu sredinu, kvalitet života i zdravlja i održivi razvoj.

6. Odgovoran odnos prema zdravlju

Učenik koristi znanja, vještine i usvaja stavove radi očuvanja i unapređivanja psihofizičkog zdravlja. Odgovoran odnos prema zdravlju uključuje razvijanje svijesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbjednosti, znanja o osnovnim činiocima koji utiču na zdravlje i praktikovanje zdravih životnih stilova. Svojim ponašanjem, kao pojedinac i dio različitih grupa i zajednica, promoviše zdravlje, zaštitu zdravlja i zdrave stilove života. Uočava opasnosti po zdravlje i donosi odluke značajne za prevenciju bolesti i očuvanje zdravlja i uključuje se u društvene aktivnosti značajne za prevenciju bolesti i očuvanje zdravlja.

- Poznaje ulogu i značaj vode i sastojaka namirnica, primjenjuje pravila i principe zdrave ishrane (redovnost, važnost doručka, umjerenost, raznovrsnost, način prerade namirnica) i zna posljedice nepravilne ishrane.
- Poznaje osnovne karakteristike nekih bolesti organa, principe prenosa zaraznih bolesti i šta ih izaziva i primjenjuje mjere prevencije, lične higijene i higijene prostora.
- Poznaje moguće posljedice bolesti zavisnosti nastalih zloupotrebom psihoaktivnih supstanci uključujući i posljedice drugih oblika bolesti zavisnosti (npr. internet, klađenje, dijete) i svjestan je zdravstvenih, porodičnih i socijalnih posljedica sopstvenog izbora.
- Razumije uticaj prirodnih pojava i industrijskih proizvoda (farmaceutskih, tehničkih, hemijskih itd.) na zdravlje, čita deklaracije i uputstva na proizvodima, sluša savjete stručnjaka i prema njima postupa.
- Prepoznaje sigurnosne i zdravstvene rizike u životu i radu, primjenjuje mjere zaštite, predviđa i izbjegava opasne situacije, poznaje načine pružanja prve pomoći i svojim ponašanjem promoviše zdravlje i sigurnost.
- Bira stil života i navike imajući na umu dobre strane i rizike tog izbora. Razumije da je stil života stvar ličnog izbora i preuzima odgovornost za svoj izbor.

7. Preduzimljivost i orijentacija ka preduzetništvu

Učenik prepoznaje mogućnosti u školi i zajednici da ideju pretvori u aktivnost, pokreće i spremno prihvata promjene, preuzima odgovornost, pokazuje inicijativu i jasnu orijentaciju ka ostvarenju ciljeva i postizanju uspjeha. Učenik kroz obrazovanje stječe svijest o sopstvenim potencijalima i interesovanjima i biva osnažen da samostalno donosi odluke o izborima budućeg obrazovanja, zanimanja i profesionalne orijentacije. Realizuje unaprijed osmišljene ideje i učestvuje u projektima koji se tiču škole i lokalne zajednice. Učenik stječe znanja o karakteristikama određenih poslova i radnih mjesta, razumije svijet rada i poslovanja iz perspektive društva i spreman je na volonterski rad i pokretanje humanitarnih akcija.

8. Rad s podacima i informacijama

Učenik razumije značaj korišćenja pouzdanih podataka i informacija u procesu učenja, njihovu primjenu za rad, donošenje odluka i svakodnevni život. Koristi znanja i vještine iz različitih predmeta da predstavi, pročita i protumači podatke koristeći tekst, brojeve, dijagrame i različite audio-vizuelne forme. Učenik koristi i samostalno pronalazi različite izvore informacija i podataka, (biblioteke, medije, internet, institucije, ličnu komunikaciju, itd.), kritički razmatra njihovu pouzdanost i valjanost, razvrstava ih i povezuje relevantne informacije iz različitih izvora.

- Zna da je za razumijevanje pojava i događaja i donošenje kompetentnih odluka potrebno imati relevantne i pouzdane podatke i razlikuje podatak/ informaciju od njihovog tumačenja.
- Koristi podatke iz različitih izvora i načine dobijanja podataka i na osnovu toga procjenjuje njihovu pouzdanost i prepoznaje moguće greške uz pomoć nastavnika.
- Koristi informacije u različitim simboličkim modalitetima (tabelarni, grafički, tekstualni prikaz), čita, tumači i primjenjuje ih, povezujući ih sa prethodnim znanjem iz različitih oblasti.
- Selektuje, obrađuje navodeći izvor i autora, čuva i prezentuje podatke u različitim formatima, uključujući i IKT.
- Razlikuje javne i privatne podatke i koristi osnovna pravila čuvanja privatnosti podataka.

9. Rješavanje problema

Učenik primjenjuje znanje iz različitih predmeta, iskustvo stječeno izvan škole, intelektualne, emocionalne i socijalne sposobnosti u pronalaženju odgovora/rješenja u za njega novim situacijama koje se javljaju tokom učenja, kao i u svakodnevnom životu. Osposobljen je da u cilju rješavanja problemskih situacija selektivno i svrsishodno koristi knjige i druge izvore informacija, alate, pomoć nastavnika, učenika i drugih osoba iz školskog i vanškolskog okruženja. Učenik je motivisan da riješi problemsku situaciju, istrajava u rješavanju, pronalazi/osmišljava rješenje problemskih situacija, procjenjuje tačnost rješenja i način rješavanja.

- Prepoznaje problem, raščlanjuje problemsku situaciju na dijelove i uočava veze i odnose između njih u svjetlu prethodno stječenih znanja u okviru različitih predmeta i vanškolskog iskustva.
- Planira strategiju rješavanja problema (pretpostavlja rješenja, planira redoslijed aktivnosti, izbor izvora informacija, sredstava/opreme koju će koristiti, sa kim će surađivati, sa kim će se konsultovati).

- Rješava problem prema planiranoj strategiji primjenjujući znanja i vještine stječene učenjem različitih predmeta i vanškolskim iskustvom.
- Samostalno ili konsultujući druge osobe (vršnjake, nastavnike, roditelje) preispituje način rješavanja problema, alternativne načine rješavanja, tačnost i preciznost rješenja.
- Formuliše objašnjenja i zaključke na osnovu rezultata do kojih je došao u radu, prezentuje ih i diskutuje sa drugim osobama i preispituje ih u svjetlu dobijenih komentara. Stječena nova saznanja i vještine povezuje u jedinstvenu cjelinu sa prethodnim.
- Provjerava primjenljivost rješenja u praksi i koristi stječena znanja i vještine u novim situacijama.

10. Suradnja

Učenik razvija sposobnost da u suradnji sa drugima ili da se kao član grupe angažuje na zajedničkom rješavanju problema ili realizaciji zajedničkih projekata. Učestvuje u zajedničkim aktivnostima na konstruktivan, odgovoran i kreativan način afirmišući duh međusobnog poštovanja, ravnopravnosti, solidarnosti i suradnje. Aktivno, argumentovano i konstruktivno doprinosi radu grupe u svim fazama grupnog rada: formiranje grupe, formulisanje zajedničkih ciljeva, usaglašavanje u vezi sa pravilima zajedničkog rada, formulisanje optimalnog načina za ostvarivanje zajedničkih ciljeva na osnovu kritičkog razmatranja različitih prijedloga, podjela uloga i dužnosti, preuzimanje odgovornosti za određene aktivnosti, nadgledanje zajedničkog rada i usklađivanje postignutih dogovora sa novim iskustvima i saznanjima do kojih se dolazi tokom zajedničkog rada i saradnje.

U procesu dogovaranja umije da izrazi svoja osjećanja, uvjerenja, stavove i prijedloge. Podržava druge da izraze svoje poglede, prihvata da su razlike u pogledima prednost grupnog rada i poštuje druge koji imaju drugačije poglede.

U suradnji sa drugima zalaže se da se odluke donose zajednički na osnovu argumenata i prihvaćenih pravila zajedničkog rada.

- Aktivno i konstruktivno učestvuje u radu grupe ili para.
- Poštuje pravila zajedničkog rada i prepoznaje svoje mjesto i ulogu u grupi ili paru.
- Doprinosi rješavanju razlika u mišljenju i stavovima poštujući druge kao ravnopravne članove tima ili grupe.
- Odgovorno i savjesno izvršava zajedničke aktivnosti stavljajući interese grupe iznad sopstvenih.
- Kritički procjenjuje svoj rad i rad članova grupe, doprinosi unapređivanju rada grupe i umije da predstavi rezultate rada.

11. Digitalna kompetencija

Učenik je sposoban da koristi određena sredstva iz oblasti informaciono- komunikacionih tehnologija (uređaje, softverske proizvode i servise iz oblasti elektronskih komunikacija) na odgovoran i kritički način radi efikasnog ispunjavanja postavljenih ciljeva, zadataka i sopstvenih potreba u svakodnevnom životu i obrazovanju. Poznaje osnovne karakteristike informaciono- komunikacionih tehnologija (u daljem tekstu: IKT), odnosno njihov uticaj i značaj na život i rad pojedinca i zajednica. Umije da odabere odgovarajuće IKT sredstvo i da ga koristi na odgovoran i kreativan način u svakodnevnim aktivnostima (učenje i kreativan rad; suradnja; komunikacija; rješavanje problema; organizacija, obrada, razmjena i prezentacija informacija). Prilikom korišćenja IKT-a svjestan je rizika za sopstvenu i tuđu sigurnost i dobrobit, poštuje privatnost i odgovornim postupanjem štiti sebe i druge.

- Umije da pretražuje, kritički analizira i sistematizuje informacije u elektronskom obliku koristeći odgovarajuća sredstva IKT-a.
- Umije da predstavi, organizuje i oblikuje određene informacije koristeći na efikasan način mogućnosti IKT sredstva.
- Prilikom rješavanja problema umije da odabere sredstvo IKT-a i da ga koristi na odgovarajući način.
- Efikasno koristi IKT za komunikaciju i suradnju.
- Prepoznaje prijednosti, rizike i opasnosti po sebe i druge i odgovorno postupa pri korišćenju IKT-a.

3. O OBRAZOVNIM STANDARDIMA POSTIGUĆA ZA ZA PREDMET BOSANSKI JEZIK

U obrazovnom sistemu Republike Srbije, a prema odredbama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i odgoja (2009), predviđeno je definiranje nekoliko grupa standarda, među kojima su i standardi postignuća učenika. Iz oblasti bosanskoga jezika i književnosti do sada su već u primjeni Opći standardi postignuća za kraj osnovnog obrazovanja, što se realizira završnim ispitom nakon osmog razreda osnovne škole.

Standarde za kraj prvog ciklusa obrazovanja i odgoja, kao i standarde za kraj osnovnog obrazovanja i odgoja, uobličile su radne grupe sastavljene od univerzitetskih profesora, nastavnika u osnovnoj školi, te stručnih saradnika iz Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i odgoja.

Programi nastave i učenja kreiraju se na način da u potpunosti budu usaglašeni sa ishodima učenja, što će nastavnicima omogućiti jasan uvid u povezanost nastavnog sadržaja, kao uzroka, i standarda, kao posljedice, učenja. Na taj će način preopterećenost nastavnih programa u mnogome biti prevaziđena, te će ostati samo one informacije i pristupi koji mogu proizvesti željenu kompetenciju.

Opći standardi postignuća za predmet Bosanski jezik za kraj prvog ciklusa obrazovanja i odgoja predstavlja novi korak u osnaživanju obrazovanja na bosanskom jeziku u Republici Srbiji. Sam dokument prirodni je nastavak

Ovaj se dokument odlikuje sljedećim posebnostima:

1. Na samom su početku definirane Opće predmetne kompetencije kroz osnovni, srednji i napredni nivo, a koje su usmjerene ka obrazovnim, vaspitnim i funkcionalnim ciljevima učenja.
2. Potom slijede Specifične predmetne kompetencije, kojima se definiraju znanja, vještine i sposobnosti. Ove su kompetencije predstavljene kroz tri oblasti – Jezik, Književnost i Jezička kultura, a svaka od oblasti sadrži nivoe – osnovni, srednji i napredni.

Za obrazovanje i odgoj učenika ključne kompetencije prepoznamo u inoviranju znanja i pristupu znanju, što će biti ostvareno odmakom od suhoparnog pamćenja informacija. Samo memoriranje te ponavljanje zapamćenog ne može kod učenika proizvesti željene kompetencije, već će jedino izazivanje znatiželje kod pojedinca dovesti ga cilja.

Ostvarene kompetencije daju osnovu za cjeloživotno učenje. Poseban segment u razvoju kompetencija jeste uspjeh učenika na polju komunikacije, što će mu u mnogome pomoći u daljem životu. U okviru realizacije nastave važno mjesto čini rad s podacima i informacijama, koji se ostvaruje osposobljavanjem u učinkovitom traganju za informacijama i njihovim raspolaganjem. Razvoj informacijskih znanosti na kraju 20. i početkom 21. stoljeća iz jednog novog ugla je osvijetlio čovjekov odnos prema informacijama, njihovom pohranjivanju, traganju i upotrebi. Ove kompetencije učenik

doseže postupnim osnaživanjem interesa ka novim informacijama, što nastavnik uspješno može provesti manjim kreativnim zadacima u vidu sakupljanja, selekcije i prezentacije podataka i informacija. Digitalna kompetencija ostvaruje se kroz nastavne sadržaje svih predmeta. Digitalno doba u kome živimo preplelo se i sa profesionalnim i sa privatnim životom čovjeka. Naočito se korisnim čini rad na digitaliziranim zbirkama baštine, što uvezuje predmete od nacionalnog interesa: jezik i književnost, historija, muzička i likovna kultura. Osposobljavanje učenika da samostalno koriste digitalni arhiv lahko će proizvesti generaciju koja je konkurentna, kako u sistemu visokoškolskog obrazovanja, tako i na tržištu rada. Ovdje se posebno misli na osposobljavanje učenika za samostalnu upotrebu interneta kao baze za pretraživanje, informatičkih programa kako bi sakupljeno znanje bilo predstavljeno u vidu prezentacije, te upotrebu digitalne fotografije, filma, grafikona, teksta... Kompetentnost u rješavanju problema ostvarujemo postupnim iskoračenjem u teži zadatak. Problemski zadaci prisutni su u različitim oblastima ljudskoga znanja te učenika treba pripremiti na njihovo rješavanje. Krećemo se od lakšeg problemskog zadatka i postepeno dodajemo za jednu stepenicu teži problem. Ključ savremenog ljudskog djelovanja prepoznajemo u saradnji. Ova se kompetencija ostvaruje kontinuiranim formiranjem grupa unutar kojih se mora razviti saradnja kako bi došli do rezultata, a potom se ostvaruje i saradnja između grupa kako kompletirati zadati projekat. Za razliku od debatiranja u kojima se razvija komunikativnost, grupni rad na projektu osnažuje kompetenciju saradnje. Pojedinačni standardi kojima se ostvaruju ove kompetencije precizno su definirane u poglavlju Jezička kultura. Kompetenciju odgovornog učešća u demokratskom društvu postižemo uključivanjem učenika u društveni život škole i lokalne sredine. Na taj način učenik razvija toleranciju, dijalog i ravnopravnost, a postaje osjetljiv na govor mržnje i nepravdu. Posebno je važan rad na nacionalnom pitanju i svjesnosti u prepoznavanju vlastitih nacionalnih interesa u državi u kojoj živi, kao i raznolikih puteva kojima se pravo i sloboda trebaju tražiti. Nastavnik kreira zadatke kojima će učenika potaknuti da promišlja o suživotu manjinskih i većinske kulturne zajednice na prostoru Republike Srbije, kao i suživotu različitih političkih i društvenih opredijeljenosti među ljudima.

3.1 Opći standardi postignuća za kraj prvog ciklusa obrazovanja i odgoja za predmet Bosanski jezik

Opća predmetna kompetencija

Učenik aktivno upotrebljava temeljna znanja iz oblasti bosanskoga jezika i koristi se temeljnim načelima prilikom tumačenja književnih djela bošnjačke književnosti i drugih nacionalnih književnosti; upoznaje se i primjenjuje osnovne jezičke djelatnosti: slušanje, govorenje, čitanje i pisanje u okviru bosanskoga standardnog jezika; kreira pisane i govorene tekstove različitih sadržaja, strukturas i namjena te obogaćuje rječnik; interpretira književne tekstove iz nastavnog plana i programa, kao i tekstove koje sam izabere u skladu sa svojim uzrastom; voli i njeguje bosanski jezik i bošnjačku književnost; razaznaje razliku između dijalekta i književnog jezika te se uspješno izražava i na standardnom jeziku i na zavičajnom idiomu. Poznaje i koristi savremene medije.

Osnovni nivo

U govoru koristi bosanski standardni jezik. Sluša sugovornika, i poznaje osnovna pravila vođenja razgovora. Sastavlja kratak govoreni ili pisani tekst jednostavne strukture. Vlada osnovnom tehnikom čitanja i razumije pročitano. Odgovara na jednostavna pitanja u svezi s tekstem. Pronalazi informacije u tekstu.

Razlikuje bosanski standardni jezik od dijalekata. Prepoznaje neprimjeren govor kao negativnu pojavu. Primjenjuje normu bosanskoga standardnog jezika koja se odnosi na glasove i oblike riječi. Pravilno koristi riječi iz udžbenika i lektire u svakodnevnoj komunikaciji.

Zna navesti autore obrađivanih djela iz obaveznoga školskog programa. Razlikuje usmenu (narodnu) od autorske književnosti. Uočava osnovne elemente strukture književnog teksta iz obavezne školske lektire. Iznosi svoj doživljaj o pročitanoj. Poznaje i razlikuje osnovne medijske vrste.

Srednji nivo

Govori bosanski standardni jezik. Oblikuje svoje mišljenje i javno ga iznosi. Sastavlja govoreni ili pisani tekst jednostavne strukture. Vlada tehnikom čitanja i razumije pročitano. U razne svrhe čita i tumači jednostavnije književne i neknjiževne tekstove. Iznosi svoj stav o tekstu koji čita.

Razlikuje glasove, oblike i vrste riječi bosanskoga standardnog jezika i zna primijeniti određena gramatička pravila predviđena nastavnim programom u govoru i pisanju. Pravilno upotrebljava riječi bosanskog standardnog jezika u komunikaciji.

Tečno čita i kazuje stihove. Određuje tempo čitanja prema smislu teksta. Analizira tekst i zna dokazima potkrijepiti svoje mišljenje i stavove u svezi s tekstem. Odabire djela za

čitanje iz korpusa književnosti za djecu. Koristi medije u razne svrhe (informiranje, učenje, zabava).

Napredni nivo

Sastavlja govoreni ili pisani tekst. Čita i kritički promišlja književne i neknjiževne tekstove. Oblikuje kratke tekstove u skladu sa svrhom govorenja i primjenjuje pravopisna pravila. Grafički organizira tekst. Izražava svoje mišljenje i stavove o tekstu te ih uspoređuje s mišljenjem drugih.

Razlikuje zavičajni govor od standardnog bosanskoga jezika. Razlikuje vrste i podvrste riječi bosanskoga standardnog jezika i glagolska vremena. Analizira rečenice po obliku i značenju. Koristi jezik kao niz mogućnosti koje mu služe u izražavanju.

Čita, tumači i vrednuje književna djela iz obaveznoga i izbornoga školskog programa, kao i književna djela izvan školskog programa. Samostalno uočava probleme u književnom djelu. Iznosi svoj sud o književnom djelu i povezuje ga s vlastitim iskustvom. Iskazuje ljubav i poštovanje prema književnosti i vrijednosti nacionalne kulture i kulture drugih naroda primjereno njegovoj dobi. Koristi medije u razne svrhe i stvara medijske sadržaje. Posjećuje kulturne događaje primjerene njegovom uzrastu.

Specifična predmetna kompetencija: Jezik

Osnovni nivo

Koristi se bosanskim standardnim jezikom u komunikaciji. Uz pomoć učitelja razlikuje standardni jezik od zavičajnog govora. Prepoznaje neprimjeren govor kao negativnu pojavu. Uz pomoć učitelja primjenjuje pravila bosanskoga standardnog jezika koja se odnosi na glasove i oblike riječi i rečenica. Pravilno koristi riječi iz udžbenika i lektire u svakodnevnoj komunikaciji. Sluša sugovornika, i poznaje osnovna pravila vođenja razgovora. Sastavlja kratak govoreni ili pisani tekst jednostavne strukture. Vlada osnovnim oblicima pisane komunikacije potrebnim za svakodnevnu upotrebu. Primjenjuje pravopisnu normu u jednostavnijim primjerima.

Srednji nivo

Pravilno upotrebljava bosanski standardni jezik u komunikaciji. Razlikuje standardni jezik od zavičajnog govora. U govoru i pisanju primjenjuje određena gramatička pravila koja se odnose na glasove, oblike i vrste riječi i rečenice bosanskoga standardnog jezika. Primjenjuje pravopisnu normu. Oblikuje svoje mišljenje i javno ga iznosi. Sastavlja govoreni ili pisani tekst. Vlada tehnikom čitanja, čita tekst sa razumijevanjem, izdvaja i tumači važne podatke iz teksta.

Napredni nivo

Primjenjuje normu bosanskoga standardnog jezika koja se odnosi na glasove, oblike riječi i rečenice. Razlikuje vrste i podvrste riječi bosanskoga standardnog jezika i glagolska vremena. Analizira rečenice po obliku i značenju. Koristi jezik kao niz mogućnosti koje mu služe u izražavanju. Sastavlja jednostavniji govoreni ili pisani tekst o doživljaju književnoga djela, kao i o temama iz svakodnevnoga života i svijeta mašte. Oblikuje kratke tekstove u skladu sa svrhom govorenja i primjenjuje pravopisna pravila. Grafički organizira tekst. Izražava svoje mišljenje i stavove o tekstu te ih uspoređuje s mišljenjem drugih. Govori jasno i sugovornika sluša pažljivo, uz uvažavanje i razumijevanje tuđega mišljenja. Razumije značenje riječi iz udžbenika, lektire i svakodnevne komunikacije i zna ih pravilno upotrijebiti u odgovarajućem obliku i kontekstu.

Primjenjuje pravopisnu normu i koristi školsko izdanje pravopisa.

Specifična predmetna kompetencija: Književnost

Osnovni nivo

Razaznaje temeljne odlike pripovijetke, pjesme, bajke, basne, zagonetke, igrokaza, dječjeg romana. Odgovara na pitanja o opisanome događaju, liku, situaciji u književnome tekstu. Odgovara na pitanja o pročitanoj pjesmi. Prepoznaje temu književnoga teksta. Prepoznaje glavne dijelove proznoga teksta: dijalog, monolog, opis. Prepoznaje redosljed događaja. Prepoznaje glavne i sporedne likove. Izražajno čita književne tekstove. Razlikuje književni tekst od neknjiževnoga. Razvija čitalačke navike.

Srednji nivo

Nakon čitanja priče samostalno postavlja pitanja, prati odgovore drugih i uspoređuje. Povezuje likove s mjestom i vremenom radnje. Određuje osnovna obilježja lika prema izgledu, ponašanju i govoru. Prepoznaje ritam i rimu, ponavljanja u stihu, strofi i pjesmi. Preporučava sadržaj pročitana djela. Prikazuje tok događaja i likove u priči. Izdvaja dijelove teksta koji su ga se najviše dojmili. Prepoznaje pozitivne likove iz teksta te uočava dobre i loše postupke likova. Redovito izlaže svoj izbor za čitanje ostalim učenicima.

Napredni nivo

Objašnjava postupke likova i događaje u književnome djelu. Prepoznaje preneseno značenje izraza ili dijelova književnoga teksta. Prepoznaje pjesničke slike, personifikaciju i onomatopeju. Pripovijeda sadržaj priče iz perspektive drugog lika, vremena ili mjesta. Iskazuje i objašnjava svoje mišljenje o književnome tekstu. Razgovara s ostalim učenicima o istaknutim obilježjima i vrijednostima u tekstu, uočava pozitivne životne vrijednosti. Navodi argumente kojima potkrepljuje vlastito mišljenje. Svakodnevno čita iz užitka, razlikuje dječje rječnike, enciklopedije i leksikone.

3.2 Primjeri zadataka u oblasti Jezik

1BJ.1.1.1. Tačno izgovara prototipne i česte riječi u kojima su glasovi đ, dž, č, ć i h

Zadatak 1

1BJ.1.1.1.	Osnovni nivo
Pročitaj riječi. Obrati pažnju na pravilan izgovor glasova dž i đ .	
Rješenje	
amidža, đul, grožđe, đak, džungla, daidža, džem, buđ, đurđevak, čekmedže, džepčić	

Zadatak 2

1BJ.1.1.1.	Osnovni nivo
Pažljivo i glasno pročitaj sljedeće riječi, obrati pažnju na jasan izgovor glasa h .	
Rješenje	
halva, haljina, hartija, hljeb, halka, harmonika, historija; mahuna, kuhinja, lijeha, muha, lahko, streha, uho, behar; smijeh, grah, šah, osmijeh, dođoh, smjestih, izađoh, idoh.	

1BJ.1.1.2. Koristi odgovarajući glasovni skup je/ije u primjerima riječi koje su često u upotrebi

Zadatak 3

1BJ.1.1.2.	Osnovni nivo
Sljedeće riječi dopuni skupovima ije i je .	
d__ca ml__ko t__san v__tar r__ka vr__me d__vojčica vr__dan	
Rješenje	
d <u>je</u> ca ml <u>ije</u> ko t <u>ije</u> san v <u>je</u> tar r <u>ije</u> ka vr <u>ije</u> me d <u>je</u> vojčica vr <u>ije</u> dan	

1BJ.2.1.1. Pravilno artikuliše i piše slova č, ć, dž, đ, h, j i skupove ije/je

Zadatak 4

1BJ.2.1.1.	Srednji nivo
O sljedećih riječi napiši umanjeneice:	
kolač - _____	oblak - _____
češalj - _____	ključ - _____
vrabac - _____	lonac - _____
Rješenje	
kolač - <u>kolačić</u>	oblak - <u>oblačić</u>
češalj - <u>češljčić</u>	ključ - <u>ključić</u>
vrabac - <u>vrabčić</u>	lonac - <u>lončić</u>

Zadatak 5

1BJ.2.1.1.	Srednji nivo
<p>Napiši glas dž, odnosno đ u riječima u kojima su izostavljeni.</p> <p>Nana Hati__a je za __emala isplela lijep __emper. Kako nije imala naran__astu vunicu, koristila je svijetlo smje__u boju. Nije ga željela ukrašavati nikakvim __i__ama, već je samo izvezla veliko pisano slovo __.</p> <p>__je prvo slovo njegovog imena __EMAL.</p>	
Rješenje	
<p>Nana Hati <u>dža</u> a je za <u>Dž</u> emala isplela lijep <u>dž</u> emper. Kako nije imala naran <u>dž</u> astu vunicu, koristila je svijetlo smje <u>đ</u> u boju. Nije ga željela ukrašavati nikakvim <u>dži dž</u> ama, već je samo izvezla veliko pisano slovo <u>Dž</u>.</p> <p><u>Dž</u> je prvo slovo njegovog imena <u>Dž</u> EMAL.</p>	

Zadatak 6

1BJ.2.1.1.	Srednji nivo
<p>Date glagole napiši pravilno:</p> <p>presijeći - _____ podjeliti - _____</p> <p>izmjeriti - _____ obavjestiti - _____</p> <p>procjeniti - _____ uspijeti - _____</p>	
Rješenje	
<p>presijeći - <u>presjeći</u> podjeliti - <u>podijeliti</u></p> <p>izmjeriti - <u>izmjeriti</u> obavjestiti - <u>obavijestiti</u></p> <p>procjeniti - <u>procijeniti</u> uspijeti - <u>uspjeti</u></p>	

1BJ.3.1.1. Primijenjuje pravilno glasovne skupove ije/je;

Zadatak 7

1BJ.3.1.1.	Napradni nivo
<p>Od datih pridjeva napiši imenice. Obrati pažnju na pravilno pisanje skupoina JE i IJE.</p> <p>lijep - _____ bijela - _____ primjieran - _____</p> <p>smiješan - _____ pjesnički - _____ uspješšan - _____</p>	
Rješenje	
<p>lijep - <u>ljepota</u> bijela - <u>bjelina</u> primjieran - <u>primjer</u></p> <p>smiješan - <u>osmjeh</u> pjesnički - <u>pjesnik</u> uspješšan - <u>uspjeh</u></p>	

1BJ.1.1.3. Rastavlja riječi na slogove

Zadatak 8

1BJ.1.1.3.	Osnovni nivo
Rastavi riječi na slogove.	
trava zebra čokolada bombon leptirica trgovac prvak učionica prst	
Rješenje	
tra-va ze-bra čo-ko-la-da bom-bon le-pti-ri-ca tr-go-vac pr-vak u -či -o -ni -ca prst	

1BJ.2.1.2. Razlikuje samoglasnike i suglasnike, višesložnu riječ rastavlja na slogove i na različite načine je prenosi u sljedeći red;

Zadatak 9

1BJ.1.1.3.	Srednji nivo										
Riječ MATEMATIČARI rastavi na slogove i napiši sve načine na koje se može prenijeti u sljedeći red.											
Rješenje											
MA-TE-MA-TI-ČA-RI											
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">ma -</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">mate -</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">matema -</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">matemati -</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">matematiča -</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">tematičari</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">matičari</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">tičari</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">čari</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">ri</td> </tr> </table>		ma -	mate -	matema -	matemati -	matematiča -	tematičari	matičari	tičari	čari	ri
ma -	mate -	matema -	matemati -	matematiča -							
tematičari	matičari	tičari	čari	ri							

1BJ.3.1.2. Raščlanjava riječ na slogove i određuje na kojem slogu riječ prelazi u novi red;

Zadatak 10

1BJ.3.1.2	Napredni nivo					
Ponuđene riječi rastavi na slogove i dio riječi pravilno prenosi u sljedeći red.						
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">dvorište</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">radio</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">pozorište</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">utakmica</td> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">učionica</td> </tr> </table>		dvorište	radio	pozorište	utakmica	učionica
dvorište	radio	pozorište	utakmica	učionica		
Rješenje						
<p>Dvo-ri-šte ra-di-o po-zo-ri-šte u-ta-kmi-ca u-či-o-ni-ca</p> <p>Postoji više tačnih rješenja. Tačno rješenje je svako prenošenje riječi na kraju nekog sloga.</p> <p>dvo - rište; dvori - šte</p> <p>ra - dio; (jedno slovo se ne prenosi u sljedeći red tako da bi rješenje radi - o, bilo netačno rješenje)</p> <p>po - zorište; pozo - rište; pozori - šte</p> <p>u - takmica; uta - kmica; utakmi - ca</p> <p>u - čionica; uči - onica; učio - nica; učioni - ca</p>						

1BJ.1.1.4. Prepoznaje vrste riječi (imenice, glagole, pridjeve, brojeve i zamjenice)

Zadatak 11

1BJ.1.1.4.	Osnovni nivo
<p>Podvuci glagole u sljedećim rečenicama.</p> <p>Nena je sašila dugme na sivom kaputiću. Cijele noći je padala kiša. Na sofii je ležala mala Emina, a pored nje i maca Lila. Kroz našu ulicu ne prolaze autobusi i automobili. Nana je osijedila prije djeda.</p>	
Rješenje	
<p>Nena je <u>sašila</u> dugme na sivom kaputiću. Cijele noći <u>je padala</u> kiša. Na sofii <u>je ležala</u> mala Emina, a pored nje i maca Lila. Kroz našu ulicu <u>ne prolaze</u> autobusi i automobili. Nana <u>je osijedila</u> prije djeda.</p>	

Zadatak 12

1BJ.1.1.4.	Osnovni nivo
<p>Zaokruži lične zamjenice u rečenicama.</p> <p>Svako jutro ona sama sređuje svoju sobu. Mi nismo znali da ste vi stigli prije Emira. Dok je lila kiša kao iz kabla, oni su i dalje igrali fudbal. Kada se ti budeš potrudila i ja ću ti pomoći. On je veoma odgovoran dječak, ali ste i vi za pohvalu.</p>	
Rješenje	
<p>Zaokruži lične zamjenice u rečenicama.</p> <p>Svako jutro ona sama sređuje svoju sobu. Mi nismo znali da ste vi stigli prije Emira. Dok je lila kiša kao iz kabla, oni su i dalje igrali fudbal. Kada se ti budeš potrudila i ja ću ti pomoći. On je veoma odgovoran dječak, ali ste i vi za pohvalu.</p>	

1BJ.1.1.5. Razlikuje vlastite i opće imenice; klasificira imenice prema rodu i broju

Zadatak 13

1BJ.1.1.5.	Osnovni nivo
<p>Razvrstaj sljedeće imenice u dvije grupe:</p> <p>knjiga, ovan, Prijepolje, sofa, Niš, Jošanica, stadion, Fatima, fenjer, udica, Herceg Novi, Ribariće.</p> <p>Zajedničke imenice: _____</p> <p>Vlastite imenice: _____</p>	
Rješenje	
<p>Zajedničke imenice: <u>knjiga, ovan, sofa, stadion, fenjer, udica</u></p> <p>Vlastite imenice: <u>Prijepolje, Niš, Jošanica, Fatima, Herceg Novi, Ribariće</u></p>	

Zadatak 14

1BJ.1.1.5.	Osnovni nivo	
<p>Razvrstaj sljedeće imenice:</p> <p>metla, pisma, pertla, kukuruz, miševi, proljeće, zvijezde, pribor, oko, ograde, plakari, brda.</p>		
MUŠKI ROD	ŽENSKI ROD	SREDNJI ROD
Rješenje		
MUŠKI ROD	ŽENSKI ROD	SREDNJI ROD
kukuruz	metla	pisma
miševi	pertla	proljeće
pribor	zvijezde	oko
plakari	ograde	brda

1BJ.2.1.4. Prepoznaje podvrste riječi (opće, vlastite i gradivne imenice, osnovne i redne brojeve, opisne, prisvojne i gradivne pridjeve, lične zamjenice) i klasificira gramatičke kategorije promjenljivih riječi prema rodu i broju

Zadatak 15

1BJ.2.1.4.	Srednji nivo
<p>Odredi vrstu broja u sljedećim rečenicama:</p> <p>Hana je ubrala petnaest ruža. _____ To će mi biti treća knjiga. _____ Saima uvijek stiže prva na cilj. _____ Husein ima 25 stikera. _____</p>	
Rješenje	
<p>Hana je ubrala petnaest ruža. <u>osnovni</u> To će mi biti treća knjiga. <u>redni</u> Saima uvijek stiže prva na cilj. <u>redni</u> Husein ima 25 stikera. <u>osnovni</u></p>	

1BJ.2.1.5. Prepoznaje gramatičke kategorije glagola (lice, rod i broj) i umije da prebaci glagole iz jednog vremena u drugo

Zadatak 16

1BJ.2.1.5.	Srednji nivo
<p>Odredi u kom vremenu je data rečenica i napiši je u preostala dva.</p> <p>Dženana će kupiti hljeb. _____ vrijeme _____ vrijeme _____ vrijeme</p> <p>Učenici 3. razreda su obišli muzej. _____ vrijeme _____ vrijeme _____ vrijeme</p>	
Rješenje	
<p>Dženana će kupiti hljeb. <u>buduće</u> vrijeme <u>Dženana kupuje hljeb.</u> <u>sadašnje</u> vrijeme <u>Dženana je kupila hljeb.</u> <u>prošlo</u> vrijeme</p> <p>Učenici 3. razreda su obišli muzej. <u>prošlo</u> vrijeme <u>Učenici 3. razreda obilaze muzej.</u> <u>sadašnje</u> vrijeme <u>Učenici 3. razreda će obići muzej.</u> <u>buduće</u> vrijeme</p>	

1BJ.3.1.4. Umije promjeniti oblik promjenljivih riječi (zajedničke imenice, glagole, pridjeve i zamjenice) prema zadatom kriteriju: prema rodu i broju

Zadatak 17

1BJ.3.1.4.	Napredni nivo
<p>Napiši sljedeće rečenice u:</p> <p>a) u trećem licu jednine Vi pažljivo slušate šta vam govorim.</p> <p>b) u prvom licu množine Mogao si ti putovati sa nanom.</p> <p>c) u drugom licu jednine Morali su oni doći 2 sata ranije.</p>	
Rješenje	
<p>a) On/ona/ono pažljivo sluša šta mu/joj govorim.</p> <p>b) Mogli smo mi putovati sa nanom.</p> <p>c) Morao/la si ti doći 2 sata ranije.</p>	

1BJ.1.1.6. Prepoznaje i izdvaja glavne dijelove rečenice (subjekat i predikat) u prostim neproširenim rečenicama

Zadatak 18

1BJ.2.1.8.	Srednji nivo
<p>Spoji linijom subjekat iz lijeve kolone sa odgovarajućom predikatom iz desne. Napiši dobijene rečenice.</p>	
<p>Sunce</p> <p>Vjetar</p> <p>Maca</p> <p>Ljekar</p> <p>Zidar</p> <p>Zulejha</p>	<p>uči.</p> <p>prede.</p> <p>grije.</p> <p>zida.</p> <p>puše.</p> <p>liječi.</p> <p>_____ <i>Sunce grije.</i></p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
Rješenje	
<p>Sunce</p> <p>Vjetar</p> <p>Maca</p> <p>Ljekar</p> <p>Zidar</p> <p>Zulejha</p>	<p>uči.</p> <p>prede.</p> <p>grije.</p> <p>zida.</p> <p>puše.</p> <p>liječi.</p> <p>_____ <i>Sunce grije.</i></p> <p>_____ <i>Vjetar puše.</i></p> <p>_____ <i>Maca prede.</i></p> <p>_____ <i>Ljekar liječi.</i></p> <p>_____ <i>Zidar zida.</i></p> <p>_____ <i>Zulejha uči.</i></p>

1BJ.2.1.8. Prepoznaje glavne dijelove rečenice (subjekat i predikat) u proširenim rečenicama

Zadatak 19

1BJ.2.1.8.	Srednji nivo
U sljedećim rečenicama subjekat podvuci crvenom, a predikat plavom bojom. Pjesnik piše pjesme. Dina vozi crveni trotinet. Za svoje unučice nana plete šalove. Zaim je napravio čestitku.	
Rješenje	
<u>Pjesnik piše</u> pjesme. <u>Dina vozi</u> crveni trotinet. Za svoje unučice <u>nana plete</u> šalove. <u>Zaim je napravio</u> čestitku.	

1BJ.3.1.5. Uočava i izdvaja jedan ili više subjekata i predikat u rečenici

Zadatak 20

1BJ.3.1.5.	Napredni nivo
U sljedećim rečenicama crvenom bojom podvuci subjekt, a plavom bojom predikat. Vjetar puše. Ptice su se uznemirile. Pas Lesi je zavijao i skakao oko svoje kućice. Dina i Emin su se uplašili. Oni su pobjegli u kuću. Pala je ogromna kiša. Mama se zabrinula.	
Rješenje	
<u>Vjetar puše</u> . <u>Ptice su se uznemirile</u> . <u>Pas Lesi je zavijao i skakao</u> oko svoje kućice. <u>Dina i Emin su se uplašili</u> . <u>Oni su pobjegli</u> u kuću. <u>Pala je ogromna kiša</u> . <u>Mama se zabrinula</u> .	

1BJ.3.1.6. Prepoznaje pravi objekat i priloške odredbe za vrijeme, mjesto i način

Zadatak 21

1BJ.3.1.6.	Napredni nivo
Napiši četiri rečenice o ljetovanju na moru u kojima ćeš upotrijebiti objekat i priloške odredbe za mjesto, vrijeme i način.	
Rješenje	
Zadatak ima više rješenja.	

Zadatak 22

1BJ.3.1.6.	Napredni nivo
U datoj rečenici odredi subjekat, predikat, objekat i priloške odredbe:	
Ljetos je Tarik odlično savladao plivanje u jezeru.	
subjekat: _____ predikat: _____ objekat: _____	
priloška odredba za vrijeme: _____	
priloška odredba za mjesto: _____	
priloška odredba za način: _____	
Rješenje	
subjekat: <u>Tarik</u> predikat: <u>je savladao</u> objekat: <u>plivanje</u>	
priloška odredba za vrijeme: <u>ljetos</u>	
priloška odredba za mjesto: <u>u jezeru</u>	
priloška odredba za način: <u>odlično</u>	

1BJ.1.1.8. Prepoznaje rečenice prema komunikativnoj funkciji (obavještajne/izjavne, upitne, uzvične, zapovjedne) i prema obliku (potvrdne i odrične)

Zadatak 23

1BJ.1.1.8.	Osnovni nivo
Poveži rečenice sa njihovim značenjem.	
OBAVJEŠTAJNA	Koliko mjesec oktobar ima dana?
UPITNA	Otvorite 11. stranu u udžbeniku!
UZVIČNA	Danas ćemo utvrditi znanje o rečenicama.
ZAPOVJEDNA	Vi ste jedna divna žena!
Rješenje	
OBAVJEŠTAJNA	Koliko mjesec oktobar ima dana?
UPITNA	Otvorite 11. stranu u udžbeniku!
UZVIČNA	Danas ćemo utvrditi znanje o rečenicama.
ZAPOVJEDNA	Vi ste jedna divna žena!

Zadatak 24

1BJ.1.1.8.	Osnovni nivo
Zaokruži slova ispred odričnih rečenica.	
a) Sjenica je sletjela na jabukovu granu.	
b) Pekar nije ispekao pitice i đevreke.	
c) Emanina bluza je šarena.	
d) Kupila sam crveni šeširić.	
e) Ne izlazi iz sobe!	
Rješenje	
b) Pekar nije ispekao pitice i đevreke.	
e) Ne izlazi iz sobe!	

1BJ.2.1.10. Određuje rečenice prema komunikativnoj funkciji (obavještajne/izjavne, upitne, uzvične, zapovjedne) i prema obliku (potvrdne i odrične), prilagođava rečenicu odričnom ili potvrdnom obliku

Zadatak 25

1BJ.2.1.10.	Srednji nivo	
Date rečenice odredi prema značenju i obliku.		
	Značenje	Oblik
Ne ulazi obuven u kuću!	_____	_____
Laste su odletjele na jug.	_____	_____
Zar nemaš nimalo vremena?	_____	_____
Boli me zub!	_____	_____
Rješenje		
	Značenje	Oblik
Ne ulazi obuven u kuću!	zapovjedn	odlična
Laste su odletjele na jug.	izjavna	potvrdna
Zar nemaš nimalo vremena?	upitna	odrična
Boli me zub!	uzvična	potvrdna

1BJ.3.1.8. Modificira izjavnu rečenicu u upitnu i obrnuto

Zadatak 26.

1BJ.3.1.8.	Napredni nivo
Na osnovu izjavnih rečenica napiši po jednu upitnu rečenicu.	
Edin je otišao na izlet sa svojim drugarima. _____	
Fatima nije uradila domaći zadatak, jer nije pazila na času. _____	
Daidža je ostavio naočari na stolu. _____	
Rješenje	
Gdje je otišao Edin? Ili Sa kim je Edin otišao na izlet?	
Ko nije uradio domaći? Šta Fatima nije uradila? Zašto Fatima nije uradila domaći?	
Gdje je daidža ostavio naočare? Šta je daidža ostavio na stolu?	
Zadatak može imati više rješenja.	

1BJ.1.1.9. Pravilno koristi znakove interpunkcije: tačku, upitnik, uzvičnik, dvotačku i zarez

Zadatak 27

1BJ.1.1.9.	Osnovni nivo
Na kraju rečenice upiši odgovarajući pravopisni znak.	
Neću dozvoliti da koristiš moje sveske To je bio odličan pogodak, bravo Diznilend je zabavni park Volta Diznija Kuju knjigu čitaš	
Rješenje	
Neću dozvoliti da koristiš moje sveske <u>!</u> To je bio odličan pogodak, bravo <u>!</u> Diznilend je zabavni park Volta Diznija <u>.</u> Kuju knjigu čitaš <u>?</u>	

1BJ.1.1.11. Primjenjuje osnovna pravopisna pravila u pisanju vlastitih imena bića, jednočlanih imena naselja, praznika i blagdana, ime svoje škole.

Zadatak 28

1BJ.1.1.11.	Osnovni nivo
Prepiši pravilno sljedeće rečenice.	
moj najbolji drug je edin rašljanin edo. nejra je za bajram dobila crvenu haljinu. stadion se nalazi na uglu triju ulica: ulice oslobođenja, veljka vlahovića ulice i kosančićeve ulice. moja sestra anisa je bila na jezeru uvac u blizini sjenice. đaci osnovne škole meša selimović slave dan škole.	
Rješenje	
Moj najbolji drug je Edin Rašljanin Edo. Nejra je za Bajram dobila crvenu haljinu. Stadion se nalazi na uglu triju ulica: Ulice oslobođenja, Veljka Vlahovića ulice i Kosančićeve ulice. Moja sestra Anisa je bila na jezeru uvac u blizini Sjenice. Đaci Osnovne škole „Meša Selimović“ slave Dan škole.	

1BJ.2.1.12. Primjenjuje pravopisna pravila u pisanju velikog slova na početku rečenice, vlastitih imena bića, jednočlanih imena naselja, naziva praznika, blagdana i svoje škole te pravilno upotrebljava dvotačku i zarez u nabranjanju

Zadatak 29

1BJ.2.1.12.	Srednji nivo
Prepiši pravilno sljedeće rečenice. oduševljavaju me ljepote skadarskog jezera. dunav protiče i novim sadom i beogradom. da li si znala da se italija nalazi na apeninskom poluotoku?	
Rješenje	
Oduševljavaju me ljepote Skadarskog jezera. Dunav protiče i Novim Sadom i Beogradom. Da li si znala da se Italija nalazi na Apeninskom poluotoku?	

1BJ.2.1.13. Razlikuje upravni i neupravni govor u pismu

Zadatak 30

1BJ.2.1.13.	Srednji nivo
Sljedeće rečenice u upravnom govoru napiši u nepravnom: Prijatelj mi reče: „Ako sutra bude lijepo vrijeme, ići ćemo na izlet“. „Možeš li mi pozajmiti kišobran?“, upita me Lina.	
Rješenje	
Prijatelj mi reče da ako sutra bude lijepo vrijeme ići ćemo na izlet. Lina me upita da joj pozajmim kišobran.	

1BJ.3.1.10. Primjenjuje pravopisna pravila u pisanju višočlanih naziva ulica, trgova, škola, knjiga, časopisa, jednočlanih i višočlanih geografskih naziva, pripadnika naroda, pridjeva izvedenih od vlastitih imenica koji završavaju na -ov, -ev, -in, pridjeva izvedenih od vlastitih imenica koji završavaju na -ski, -ški, -čki, -ćki, te pravilnu upotrebu interpunkcijskih znakova

Zadatak 31

1BJ.3.1.10.	Napredni nivo
Prepiši pravilno sljedeći tekst vodeći računa o upotrebi velikog početnog slova.	
Iz novog pazara smo aldin, hamed i ja kolima krenuli za sarajevo. Ljepote uvca i sjenickog jezera su ostale za nama. Covjek ne može da prolazi peštarskom visoravni, a da ne zastane kod tuzinja i širokih karajukica bunara. Putovanje smo odužili svrativši na pitu u toplo prijepolje kroz koji se razlio zlatni lim. Sa zlatara poče duvati oštar vjetar. No, nastavismo do bistrice, malo prošetismo bijelim poljem i na samom ulazu u sarajevo skrenusmo do ljepotice jahorine.	
Rješenje	
Iz Novog Pazara smo Aldin, Hamed i ja kolima krenuli za Sarajevo. Ljepote Uvca i Sjenickog jezera su ostale za nama. Covjek ne može da prolazi peštarskom visoravni, a da ne zastane kod Tuzinja i širokih Karajukica Bunara. Putovanje smo odužili svrativši na pitu u toplo Prijepolje kroz koji se razlio zlatni Lim. Sa Zlatara počeo duvati oštar vjetar. No, nastavismo do Bistrice. Malo prošetismo Bijelim Poljem i na samom ulazu u Sarajevo skrenusmo do ljepotice Jahorine.	

1BJ.3.1.12. Formulirše rečenice u sva tri oblika upravnog govora i pravilno koristi interpunkcijske znake pri pisanju upravnoga i neupravnog govora.

Zadatak 32

1BJ.3.1.12.	Napredni nivo
Napiši rečenicu u dva modela upravnog govora.	
Ahmed je rekao Mejri i Nadiji da mu kupe lopte	
Rješenje	
Ahmed je rekao: „Mejra, Nadija, kupite mi loptu!“ „Mejra, Nadija, kupite mi loptu!“, reče Ahmed.	

1BJ.1.1.10. Piše pravilno negaciju uz glagole u frekventnim riječima

Zadatak 33

1BJ.1.1.10.	Osnovni nivo
Zaokruži slova ispred rečenica u kojima je riječca NE pravilno napisana. Prepri pravilno rečenice koje su netačno napisane.	
a) Nedim ne želi da učestvuje na priredbi. b) Sena nerazumije šta joj govori mama. c) Ena neide na izlet. d) Neću crtati po zidu. e) Orhan ne piše pismo, jer ne zna Naidinu adresu.	
Rješenje	
Zaokružiti slova a, d i e. a) Nedim ne želi da učestvuje na priredbi. d) Neću crtati po zidu. e) Orhan ne piše pismo, jer ne zna Naidinu adresu. b) Sena ne razumije šta joj govori mama. c) Ena ne ide na izlet.	

1BJ.2.1.11. Piše pravilno negaciju uz glagole u frekventnim riječima, nabraja izuzetke u pisanju riječce ne uz glagole i koristi pravopisno pravilo u pisanju riječce li

Zadatak 34

1BJ.2.1.11.	Srednji nivo
Napiši pravilno rečenice:	
Imašli crvenu bojicu? Nismo zna li gdje ste otišli. Alma ni je stigla na vrijeme. Negazi travu, jer ne će lijepo rasti!	
Rješenje	
Imaš li crvenu bojicu? Nismo znali gdje ste otišli. Alma nije stigla na vrijeme. Ne gazi travu, jer neće lijepo rasti!	

Zadatak 35

1BJ.2.1.11.	Srednji nivo
Zaokruži glagole koji nisu ispravno napisani. Na liniji ih prepisi pravilno.	
nemoj, neznam, nemogu, nedamo, ne smijem, nemaš, ne računam, ni sam	
Rješenje	
neznam - ne znam nemogu - ne mogu nedamo - ne damo ni sam - nisam	

1BJ.3.1.11. Primjenjuje pravila o pisanju riječice ne uz glagole (uz poštivanje izuzetaka), imenice i pridjeve i pisanju riječice li u upitnim rečenicama

Zadatak 36

1BJ.3.1.11.	Napredni nivo
Napiši tri rečenice u kojima ćeš upotrijebiti suprotna značenja sljedećih riječi:	
pažljiv, kultura, hocu, jesi, pošteno, razumijem.	
Rješenje	
Zadatak ima više rješenja, ali sva moraju sadržati suprotna značenja datih riječi: nepažljiv, nekultura, neću. nisi, nepošteno, ne razumijem.	

Zadatak 37

1BJ.3.1.11.	Napredni nivo
Na osnovu izjavnih rečenica napiši upitne rečenice u kojima ćeš upotrijebiti upitnu riječcu LI.	
Hoću, doći ću kod tebe.	
Uradio sam domaći zadatak.	
Mi ćemo ići kod nane.	
Svi zadaci su nam jasni.	
Rješenje	
Hoćeš li doći kod mene? Jesi li uradio domaći zadatak? Hoćete li ići kod nane? Da li su vam jasni svi zadaci?	

3.3 Primjeri zadataka u oblasti Književnost

1BJ.1.2.2. Prepoznaje književne vrste (bajku i basnu)

Zadatak 38

1BJ.1.2.2.	osnovni nivo
Koji od navedenih tekstova je bajka. Zakruži slovo ispred tačnog odgovora	
a) „Kestenjar“ Zehra Hubijar b) „Golubovo krilo“ Ahmet Hromadžić c) „Djevojčica sa šibicima“ Hans Kristijan Andersen	
Rješenje	
c)	

Zadatak 39

1BJ.1.2.2.	osnovni nivo
Koji od navedenih likova su prisutni u bajkama? Zaokruži tačan odgovor	
a) vuk, lisica, roda, koza b) maćeha, vila, kraljica	
Rješenje	
b)	

Zadatak 40

1BJ.1.2.2.	osnovni nivo
Koji od navedenih tekstova je basna. Zakruži slovo ispred tačnog odgovora	
a) „Vrabac i laste“ Lav Tolstoj b) „Vrapci“ Mevlud Melajac c) „Lisica i jarac“ Ezop	
Rješenje	
c)	

Zadatak 41

1BJ.1.2.2.	osnovni nivo
U kojim od navedenih priča životinje govore ljudskim jezikom?	
a) bajke b) basne	
Rješenje	
b)	

1BJ.2.2.6. Prepoznaje čudesne i izmišljene elemente u pjesmama za djecu i bajkama

Zadatak 42

1BJ.2.2.6.	srednji nivo
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora. a) U bajkama su neki likovi i događaji čudesni. b) U bajkama su likovi i događaji stvarni.	
Rješenje	
a)	

Zadatak 43

1BJ.2.2.6.	srednji nivo
U pjesmi „Neposlušne stvari“ Grigora Viteza izdvoj i napiši šta je stvarno a šta nestvarno	
Rješenje	
Stvarno: dječak traži svoje stvari, razgovor sa mamom Nestvarno: vrana obuva čarape, mačak djeđu piše pismo, zec putuje na mjesec	

Zadatak 44

1BJ.2.2.6.	srednji nivo
Koji od navedenih događaja u priči „Ledena gora“ Ahmeta Hromadžića su stvarni, a koji nestvarni. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora	
a) Pas je dječakov najbolji prijatelj b) Tuga za izgubljenim prijateljem c) Otkrivanje tajne Ledene gore d) Hrabra potjera za izgubljenim prijateljem e) Prijatelj se neočekivano pojavljuje	
Rješenje	
Stvarni događaji: a), b), e) Nestvarni događaji: c), d)	

1BJ.3.2.4. Uspoređuje likove navodeći njihove osnovne osobine na osnovu dijaloga i postupaka te to potkrepljuje dokazima iz teksta

Zadatak 45

1BJ.3.2.4.	napredni nivo
Pročitaj tekst „Miš Vitez“ Ahmeta Hromadžića i odgovori na pitanja Usporedi postupke miša Viteza i mladoga mačka . Čiji postupci se mogu nazvati hrabrim i dobronamjernim? Zašto? Svoje odgovore obrazloži na primjerima iz teksta	
Rješenje	
Prihvatljiv odgovor 1) U priči miš Vitez postupuje hrabro i dobronamjerno. Pomogao je i zaštitio svoje prijatelje u nevolji. Uspio je zaskočiti oholog mačka, skoliti ga i predati miševima. 2) Prihvatljiv je svaki odgovor koji sadrži obrazloženje o hrabrim postupcima miša Viteza u priči.	

Zadatak 46

1BJ.3.2.4.	napredni nivo
<p>Pročitaj tekst „Čamac“ Enesa Kahvića i odgovori na pitanja</p> <p>Koji postupci u priču otkrivaju Dankovu:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) odlučnost i strogost b) plemenitost c) zabrinutost d) požrtvovanost 	
Rješenje	
<p>Prihvatljivi odgovori</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Danko ne dozvoljava dječacima da vežu čamac za njegovu staju. b) Spašavanje dječake iz nabujale rijeke c) Stah za život dječaka d) Danko nije mislio na opasnost koju nosi nabujala rijeka, pomogao je dječacima ne strahujući za svoj život. <p>Prihvatljiv je svaki odgovor koji sadrži obrazloženje zasnovano na primjerima iz teksta</p>	

Zadatak 47

1BJ.3.2.4.	napredni nivo
<p>Pročitaj basnu „Lisica i jarac“ i odgovori na pitanja</p> <p>U osobinama ovih životinja prepoznaju se neke osobine ljudi: snalažljivost, mudrost, nepromišljenost, sebičnost, brzopletost. Koje od navedenih osobina odgovaraju jarcu, a koje lisici? Objasni ih na primjerima iz basne</p>	
Rješenje	
<p>Prihvatljivi odgovori</p> <p>Jarac je nepromišljen i brzoplet. Lisica ga nadmudruje i nagovara na ulazak u bunar, nepromišljeno i brzopletost postupa kada joj vjeruje da će i njega spasti ako ona izađe iz bunara. Lisica je snalažljiva, sebična, mudra. Na početku basne nalazi način da nagovori jarca da uđe u bunar a onda uspijeva i da ga nagovori da joj pomogne da izađe iz bunara. Svoju sebičnost dokazuje poslednjim postupkom u basni kada ostavlja jarca u bunaru. Prihvatljiv je svaki odgovor koji sadrži obrazloženje zasnovano na primjerima iz teksta</p>	

1BJ.1.2.4. Prepoznaje početak, središnji dio i završetak

Zadatak 48

1BJ.1.2.4.		osnovni nivo
<p>Priča „Mlin na rijeci Uni“ ima svoju radnju: početak priče, razvoj radnje (središnji dio) i kraj radnje (završetak). U tabelu unesi tok radnje ove priče tako što ćeš svakom dijelu priče smisliti naslov. Mi ćemo ti pomoću u određivanju naslova za početak radnje u priči</p>		
Početak radnje	Razvoj radnje (središnji dio)	Kraj radnje (završetak)
Pripreme za odlazak u stari mlin		
Rješenje		
Početak radnje	Razvoj radnje (središnji dio)	Kraj radnje (završetak)
Pripreme za odlazak u stari mlin	Prvi put sam u mlinu	Tajanstveni sagovornik
<p>Prihvatljiv je svaki odgovor učenika koji je zasnovan na prepoznavanju događaju u okviru toka radnje priče.</p>		

Zadatak 49

1BJ.1.2.4.		osnovni nivo
<p>Pročitaj priču „Vuk sa kamerom“ Rifata Kukaja i odgovori na pitanja</p> <ol style="list-style-type: none"> Pronađi i pročitaj rečenice koje najavlju početak radnje u ovoj priči. U kojem dijelu priče lisica pokušava nadmudriti vuka? Koji događaj u priči predstavlja završetak radnje i kraj priče? 		
Rješenje		
<ol style="list-style-type: none"> Pažnja, pažnja! Priča je nova! U središnjem dijelu priče. Vuk je uspio uhvatio lisicu 		

Zadatak 50

1BJ.1.2.4.		osnovni nivo
<p>Pročitaj priču „Skrovište“ Riza Džavića i odgovori na pitanja.</p> <ol style="list-style-type: none"> Šta o zidnom satu otkriva početak priče? Koji događaj je opisan u središnjem dijelu priče? Šta o Damiru saznaješ na završetku priče? 		
Rješenje		
<ol style="list-style-type: none"> Stari sat na zidu gostinjeske sobe je prestao raditi. Dogovor između djeda, bake, mame i Damira da se stari sat ne nosi na popravku. Kad god Damir svrati u staru kuću s prostranim doksatom, dočeka ga stari dobri sat koji godinama čuti. Damir je odrastao čovjek. 		

1BJ.2.2.8. Određuje redoslijed događaja u tekstu i uočava veze među događajima

Zadatak 51

1BJ.2.2.8.	srednji nivo
Priču „Plamena“ Ahmeda Hromadžića čini više događaja koji su međusobno povezani. Pročitaj pažljivo priču i imenuj sve događaje u priči.	
Rješenje	
Neobična ptica; Traganje za porijeklom; Snovi o zavičaju; Ptičije jato u nevolji; Opasni let ptičijeg jata; Plamena izvodi jato na sunce; Plamena je stekla prijatelje nakon smrti.	
Prihvatljivi su svi odgovori u kojima su imenovani događaji priče međusobno povezani.	

Zadatak 52

1BJ.2.2.8.	srednji nivo
Pročitaj jermensku narodnu bajku „Ćup sa zlatom“ Prema sljedećem planu priče, pazeći na red događaja, prepričaj ovu priču.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Život siromašnoga seljaka 2. Susjed unajmljuje zemlju 3. Razgovor komšija 4. Za pomoć kod cara 5. Zmije u ćupu 6. Razgovor s mudracima 7. Vjenčanje	
Rješenje	
Prihvatljivi su oblici prepričavanja u kojima je redosled događaja međusobno povezan.	

Zadatak 53

1BJ.2.2.8.	srednji nivo
Pažljivo pročitaj bajku „Princeza na zrnu graška“. Samostalno napravi plan prepričavanja koji će slijediti red događaja u priči. Prepričaj tekst prema sastavljenom planu tako da sažeto izneseš određene događaje koji su značajni za razumijevanje priče.	
Rješenje	
Prihvatljivi su svi odgovori zasnovani na samostalnom sastavljanju plana prepričavanja koji slijedi red događaj u priči i njegovoj primjeni u toku prepričavanja.	

1BJ.3.2.3. Uočava uzročno-posljedične veze među događajima u tekstu

Zadatak 54

1BJ.3.2.3.	Napredni nivo
Priča „Prva ljubav“ ispričana je u prvom licu. Zamisli da si priču čuo/čula iz ugla drugih likova. Prateći redosljed događaja u tekstu ispričaj šta bi o svemu rekla Persa.	
Rješenje	
Prihvatljiv je svaki odgovor u kojem učenik u toku prepričavanja prati redosljed događaja u priči, argumentavano iznosi doživljaje lika Perse, prepričava u prvom licu.	

Zadatak 55

1BJ.3.2.3.	Napredni nivo
Tekst „Podjela uloga“ ima određeni tok radnje. Imenuj događaje u kojima se: a) upoznaješ sa likovima i situacijom b) pokreće zaplet c) razvija sukob likova d) Stvara preokret koji vodi prema kraju drame e) Razrješava situacija zbog koje su se likovi sukobili.	
Rješenje	
a) Pripremanje predstave b) Podjela uloga c) Uloga magarca d) Štrudla sa makom e) Reditelj donosi odluku	
Prihvatljivi su svi odgovori koji se zasnivanju na uočavanju uzročno-posljedičnih veza među događajima u tekstu	

Zadatak 56

1BJ.3.2.3.	Napredni nivo
Prepričaj bajku „Đul-Fatima“ ali tako da joj promijeniš kraj. Razmisli šta se sve moglo dogoditi da vojskovođa nije bio tako uporan u otkrivanju Fatimine čarolije	
Rješenje	
Prihvatljivi su svi odgovori koji se zasnivanju na uočavanju uzročno-posljedičnih veza među događajima u tekstu	

1BJ.1.2.6. Razlikuje dijelove pjesme: stih, strofa

Zadatak 57

1BJ.1.2.6.	Osnovni nivo
Dopuni rečenice. Pjesma „Moć djece“ se sastoji od _____ strofe. Svaka strofa ima šest _____	
Rješenje	
tri strofe; stihova	

Zadatak 58

1BJ.1.2.6.	Osnovni nivo
Pročitaj pjesmu „Trčimo za suncem“. Prepiši stihove koji se ponavljaju.	
Rješenje	
Tapa, tapa, tapa, tapa!	

Zadatak 59

1BJ.1.2.6.	Osnovni nivo
Pročitaj pjesmu „Kako se može štedjeti mama“ i odgovori na pitanja. a) Koliko strofa ima u pjesmi? b) U kojoj strofi ima najviše stihova?	
Rješenje	
a) Šest b) U šestoj	

Zadatak 60

1BJ.1.2.6.	Osnovni nivo
Dopuni rečenice Jedan red u pjesmi naziva se _____. Udruženi stihovi u pjesmi čine pjesničku cjelinu _____	
Rješenje	
stih, strofa	

1BJ.2.2.3. Prepoznaje i izdvaja riječi koje se rimuju u pjesmama

Zadatak 61

1BJ.2.2.3.	srednji nivo
Pročitaj pjesmu „Moć djece“. Dopiši riječi koje se rimuju sa datim riječima u pjesmi	
Dopiši riječi koje se u pjesmi rimuju. Sivi _____ Taknu _____ _____ izgleda _____ lica	
Rješenje	
živi, šapnu, leda, ulica	

Zadatak 63

1BJ.2.2.3.	srednji nivo
Pročitaj pjesmu „Zlatna kantica“. Uoči i prepisi sve riječi koje se rimuju u pjesmi.	
Rješenje	
stazicom-kanticom; svitala-pjevala; dan-bolestan; izvorska-izlaska; zahvati-povrati; trčala-postala	

Zadatak 64

1BJ.2.2.3.	srednji nivo
Pročitaj pjesmu „Neposlušne stvariko nastaje svađa“. Izdvoj sve riječi koje se rimuju u pjesmi. Za neke od njih smisli i napiši nove riječi koje će se glasovno podudarati sa tim riječima.	
Rješenje	
Čarapama-mama, vranu-tavanu, bila-skrila,pismo-nismo, zeca-mjeseca Prihvatljivi odgovori su svi koji sadrže riječi koje se glasovno podudaraju sa izdvojenim riječima iz pjesme	

3.4 Primjeri zadataka u oblasti Jezička kultura

1BJ.1.3.5. čita tekst s razumijevanjem, izdvaja i tumači važne podatke iz teksta

Zadatak 65

1BJ.1.3.5.	osnovni nivo
Pročitaj tekst.	
<p>Dva brata, Davud i Talib, imaju goluba. Dobili su ga na poklon od djeda. Njegovo perje je šareno. Na glavi je bijele boje, a na krilima ima upadljive šare. Leglo mu je na grani stabla kruške u dvorištu. Voli napraviti gnijezdo i na balkonu. Navikao je da ga Talib hrani sjemenkama.</p>	
Iz teksta prepisi rečenice koje opisuju goluba.	
Rješenje	
Njegovo perje je šareno. Na glavi je bijele boje, a na krilima ima upadljive šare.	

Zadatak 67

1BJ.1.3.5.	osnovni nivo
Pročitaj tekst i odgovori na pitanja.	
<p>Rešo je na raspustu. Putuje u posjetu tetki Paši u Prijepolje. Prvi put putuje sam. Kupio je lijepe poklone. Sestri Resmiji loptu, a tetki Paši ukrasni ram. Prijepolje je lijepo mjesto. Tamo je rijeka Lim sa svojim pritokama. Rešo i Resmija se vole kupati u njoj.</p>	
<p>a) Gdje putuje Rešo? b) Kome putuje u posjetu? c) Šta je Rešo kupio? d) Na kojoj rijeci se kupaju Resmija i Rešo?</p>	
Rješenje	
<p>a) U Prijepolje b) Tetki Paši c) Sestri Resmiji loptu, a tetki Paši ukrasni ram d) Rijeci Lim</p>	

1BJ.1.3.17. razlikuje film od pozorišne predstave

Zadatak 68

1BJ.1.3.17.	osnovni nivo
<p>Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Film glumci izode u bioskopu. b) Pozorišnu predstavu izvode glumci na pozornici pred publikom. c) Likovi koji koji izvode pozorišnu predstavu nazivaju se glumci. d) Likovi u crtanim filmovima su stvarni. e) Neki filmovi namijenjeni djeci nastali su na osnovu knjiga i priča.	
Rješenje	
b, c, e	

1BJ.1.3.9. Piše kratkim potpunim rečenicama jednostavne strukture

Zadatak 69

1BJ.1.3.9.	osnovni nivo
<p>Pročitaj tekst „Čuvar“ Ešrefa Berbića</p> <p>Čuvanjem pojedinih predmeta, fotografija, zapisa, čuvamo i uspomene na drage osobe i važne događaje u porodici. Pronađi neki predmet ili fotografiju svojih predaka. Napiši u svesci koliko godina se čuva ta starina i zašto je važno za tvoju porodicu.</p>	
Rješenje	
Tačno urađen je svaki zadatak u kome je opisan neki predmet iz prošlosti. Rečenice moraju biti kratke, jasne i pravopisno ispravne.	

1BJ.1.3.12. Piše kratku poruku (o tome kuda ide, zašto kasni, i sl.)

Zadatak 70

1BJ.1.3.12.	osnovni nivo
<p>Napiši kratku poruku na samoljepljivom papiru ili sms poruku kojom obavještavaš svoje ukućane gdje se nalaziš ili gdje si otišao, kada se vraćaš</p>	
Rješenje	
Tačan je svaki zapis koji sadrži kratku i jasnu poruku.	

1BJ.2.3.2. čita tekst s razumijevanjem, razlikuje dijelove teksta, odgovara na postavljena pitanja o tekstu i uočava temeljno značenje pročitana teksta;

Zadatak 71

1BJ.2.3.2.	srednji nivo
Pročitaj priču Plamena Ahmeta Hromadžića i odgovori na pitanja.	
a) U kojem dijelu teksta pisac otkriva porijeklo Plamene? b) Svjetlo u priči Plamena ima dva značenja. Na početku priče predstavlja nesreću i tugu. Šta predstavlja na kraju priče?	
Rješenje	
a) O porijeklu Plamene pisac govori u uvodnom dijelu priče (početak radnje). b) Uspjeh i pobjedu	

Zadatak 72

1BJ.2.3.2.	srednji nivo
Pročitaj narodnu narodnu priču Golub i pčela.	
a) Uoči dijelove ove priče i daj im naslove. b) Poruku ove priče izrazi narodnom poslovicom.	
Rješenje	
a) Ožednjela pčela Pad u vodu Golub u nevolji Pčela i lovac Prihvatljivi su svi odgovori u kojima učenici uočavaju i imenuju dijelove priče.	
b) Dobro se dobrim vraća. Prihvatljivi su svi odgovori u kojima učenici poruku priče iskazuju narodnom poslovicom	

1BJ.3.3.4.objašnjava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitanja književnoga teksta te povezuje sadržaj i temu teksta s vlastitim iskustvom

Zadatak 73

1BJ.3.3.4.	napredni nivo
Bajka <i>Sretni princ</i> govori o ljubavi i požrtvovanosti prema ljudima koji svoj život provode u neimaštini, ali i bezobzirnosti pojedinica prema ljudskoj nesreći. Na osnovu doživljaja bajke, odredi koje ideje bi ti prihvatio/prihvatila kao vrijedne životne poruke	
Rješenje	
Prihvatiljivi su svi odgovori u kojima učenik obrazlaže vlastiti doživljaj kao reakciju na književni tekst, događaje, likove i određene pojedinosti u tekstu, uspoređuje vlastita iskustva s onima u književnome tekstu	

1BJ.2.3.8. Zna i koristi oba pisma (latinicu i ćirilicu)

Zadatak 74

1BJ.2.3.8.	srednji nivo
Prepiši pravilno tekst pisanim slovima ćirilice.	
posljednjih godina Fatima ljetuje u turskoj. turci su veoma gostoljubiv narod. turska ljetovališta posjećuju mnogobrojni turisti grci, hrvati, bosanci, bugari, englezi, nijemci i još puno drugih naroda. svi se međusobno družu i zabavljaju.	
Rješenje	
<i>Последњих година Фатима љетује у Турској. Турци су веома гостолјубив народ. Турска љетовалишта посјећују многобројни туристи: Грци, Хрвати, Босанци, Срби, Бугари, Енглези, Нијемци и још пуно других народа. Сви се међусобно руже и забављају</i>	

1BJ.2.3.13. Umije da popuni jednostavan obrazac sa osnovnim podacima o sebi (ime, prezime, ime roditelja, godina rođenja, adresa, telefon; škola, razred, odjeljenje);

Zadatak 75

1BJ.2.3.8.	srednji nivo
Popuni pravilno identifikacioni listić:	
Ime i prezime učenika: _____	
Ime jednog roditelja: _____	
Datum i mjesto rođenja: _____	
Adresa: _____	
Telefon: _____	
Škola: _____	
Razred i odjeljenje: _____	
Potpis učenika: _____	
Rješenje	
Identifikacioni karton je tačno popunjen ako učenik prilikom popunjavanja primjenjuje pravopisna pravila o upotrebi velikog slova pri pisanju imena i prezimena, naziva škola, geografskih naziva i brojeva.	

1BJ.2.3.16. gleda i sluša animirane filmove, dokumentarne i igrane filmove za djecu.

Zadatak 76

1BJ.2.3.16.	srednji nivo
Izaberi i pogledaj neki dječiji film.	
a) U svesci napiši naziv filma i imena glumaca koji glume likove.	
b) Pažljivo prati i zapiši slijed događaja u filmu	
Rješenje	
Prihvatljivi su svi odgovori učenika u kojima su sadržani odgovori na zahtejeve iz naloga.	

1BJ.3.3.5.prepoznaje različite izvore informacija, pronalazi podatke, uspoređuje i provjerava informacije iz različitih izvora;

Zadatak 77

1BJ.3.3.7.	napredni nivo
<p>Uz pomoć učitelja/učiteljice organizirajte radionicu na temu Prva pomoć za djecu. U časopisima, knjigama, na internet stranicama pronađite što više informacija kako da u slučaju opasnosti ili povrede pomognete sebi i drugima. Na osnovu tih informacija, kroz igru dramatizirajte neke situacije i postupite po uputstvu koje ste pročitali. U završnom dijelu radionice napravite plakat sa porukom na koji broj telefona možemo pozvati pomoć u slučaju opasnosti.</p>	
Rješenje	
<p>Prihvatljivi su svi radovi koji dokazuju kreativnost i snalažljivost učenika u prikupljanju različitih informacija iz različitih izvora.</p>	

Zadatak 78

1BJ.3.3.7.	napredni nivo
<p>Dajana Dizni je u tekstu „Iz korpe za otpatke na platno“ priča kako je njen otac, Volt Dizni, stvorio svoje crtane junake i otpočeo filmsku industriju animiranih filmova.</p> <p>Podijelite se u tri grupe. Prva grupa neka pronađe i napiše neke osnovne informacije o životu i radu Volta Diznija. Druga grupa neka ilustrira i opiše najpoznatije likove Diznjevih crtanih filmova. Učenici treće grupe neka na internet stranicama ili časopisima pronađu i napišu što više o zabavnom parku Diznilend.</p>	
Rješenje	
<p>Prihvatljivi su svi radovi koji dokazuju kreativnost i snalažljivost učenika u prikupljanju različitih informacija iz različitih izvora.</p>	

1BJ.3.3.8. Oblikuje i piše različite kratke tekstove: pravila, upute, obavijesti, pisma, dnevnici;

Zadatak 78

1BJ.3.3.8.	napredni nivo
Pismo možete pisati i zajedno. Razmislite koga bi posebno obradovalo zajedničko pismo učenika vašeg razreda i pišite. U toku rada obratite pažnju na jezička i pravopisna pravila, oblik pisma i pisanje adrese na koverti.	
Rješenje	
Prihvatljivi su svi primjeri pisama u kojima su jasnim i pravilno napisanim rečenicama izražena osjećanja i razmišljanja učenika. Prilikom adresiranja pisma poštuje se pravila upotrebe velikog slova i forma adresiranja, kao i oblikovanje pisma.	

1BJ.3.3.11. uočava sličnosti i razlike između književnoga djela, pozorišne predstave i filma nastalih prema književnome djelu.

Zadatak 79

1BJ.3.3.11.	napredni nivo
Prema motivima iz romana <i>Alisa u zemlji čuda</i> snimljen je i istoimeni film. Pronađi film i pogledaj ga. a) Objasni u čemu se razlikuju tvoje zamišljene slike likova i Zemlje čuda dok čitao/la od onoga što slikom i zvukom dočarava film. b) Opiši svoje utiske o romanu poslije čitanja i nakon gledanja filma	
Rješenje	
Prihvatljivi su svi odgovori učenika u kojima izražava vlastiti doživljaj nakon čitanja književnog djela i gledanja filma, objašnjava sličnosti i razlike između situacija u književnom tekstu i filmu, uspoređuje slikovni i zvučni doživljaj sa vlastitim viđenjem.	

1BJ.3.3.12. uočava razliku između zavičajnoga govora i standardnoga bosanskoga jezika, uočava važnost učenja bosanskoga standardnog jezika

Zadatak 80

1BJ.3.3.11.	napredni nivo
U narodnoj uspavanci „Majka Smaju pod đulom rodila“ pronadi neobične riječi koje se danas ne upotrebljavaju u govoru. Razgovaraj sa starijim osobama iz svog okruženja i saznaj još takvih riječi. Zapiši ih u posebnu svesku. Neka to bude tvoj rječnik starinskih riječi i izraza.	
Rješenje	
Prihvatljivi su svi odgovori učenika u kojima su sadržani odgovori na zahtjeve iz naloga.	

Literatura

Begović, Dž. i Begović-Ličina, Š. Sandžački rječnik – prilog leksikografiji bosanskoga jezika. Sarajevo.

Duraković, E. (2012). Obzori bošnjačke književnosti. Sarajevo: Dobra knjiga.

Halilović, S. (1991). Bosanski jezik. Sarajevo: Krug

Halilović, S. (1996). Pravopis bosanskoga jezika. Sarajevo: BZK „Preporod“.

Hubijar, Z. (2010). Metodika nastave čitanja i pisanja. Sarajevo: Bosanska riječ

Isaković, A. (1992, 1994). Rječnik karakteristične leksike u bosanskom jeziku. Sarajevo: Svjetlost.

Jahić, Dž., Halilović, S. i Palić, I. (2000). Gramatika bosanskoga jezika. Zenica: Dom štampe.

Jahić, Dž. (2010-2014). Rječnik bosanskog jezika, I-VII. Sarajevo: Bošnjačka asocijacija 33.

Ništović, H. (2011). Početno čitanje i pisanje u teoriji i praksi. Sarajevo: Dječija knjiga.

Rizvić, M. (1994). Panorama bošnjačke književnosti. Sarajevo: Ljiljan.

Rizvić, M. (1996). Bosna i Bošnjaci, jezik i pismo. Sarajevo: BZK „Preporod“.

Rečnik književnih termina, (1987). Beograd: Nolit.

Softić, A. (2004). Usmena proza Bošnjaka. Sarajevo: BZK „Preporod“.